

TƏHVİL-TƏSLİM AKTI

Bakı şəhəri

13 mart 2025-ci il

Biz aşağıda imza edənlər – bir tərəfdən Bundan sonra "İcraçı" 10.07.2024-cü il tarixli AT/304 icazə qeydiyyat nömrəsinə əsasən fəaliyyət göstərən "QARANT MÜHASİBAT-AUDİT-KONSALTING" MMC (VÖEN 1602835631)-nin direktoru Əlizadə Rahim Ələkbər oğlu şəxsində digər tərəfdən və bundan sonra "Sifarişçi" adlandırılacaq "Odlar Yurdu " Universiteti-nin rektoru Vəliyev Əhməd Abdulkərim oğlu şəxsində bu aktı imzalamaqla təsdiq edirik ki, 17.02.2025-ci il tarixli 016/25 nömrəli Auditor xidmətinin göstərilməsi barədə müqavilənin şərtlərinə uyğun olaraq hazırlanan 13.03.2025-ci il tarixli Auditor Rəyi "Odlar Yurdu" Universitetinin -nin rektoru Vəliyev Əhməd Abdulkərim oğluna təhvil verilmişdir.

Bu akt 2 nüsxədən ibarət imzalanmışdır.

İcraçı tərəfindən:

Əlizadə Rahim Ələkbər oğlu

M.Y.

Sifarişçi tərəfindən:

Vəliyev Əhməd Abdulkərim oğlu

M.Y.

QARANT

Mühasibat Audit Konsaltinq

№ 016

13.03.2025

"ODLAR YURDU
UNİVERSİTETİ" (VÖEN
1500226281) rektoru Əhməd
Vəliyev Abdulkərim oğluna

Arayış

ODLAR YURDU UNİVERSİTETİ-nin (VÖEN: 1500226281) -nin 31.12.2024 tarixinə maliyyə vəziyyətini, habelə maliyyə nəticələrini və göstərilən tarixdə başa çatan il üzrə pul vəsaitlərinin hərəkətini Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına (MHBS) uyğun olaraq Auditor rəyi verilmişdir.

Arayış Maliyyə və İqtisadiyyat Nazirliyinin müvafiq struktur orqanına təqdim edilməsi üçün verilir.

QARANT MÜHASİBAT-AUDİT-KONSALTIQ MMC-nin direktoru:

Əlizadə Rahim Ələkbər oğlu

+994502308844

qarant.muhasibatauditkonsaltinq@mail.ru

AZ1007 Bakı şəhəri Nəsimi rayonu V.Plotnikov 8.

ODLAR YURDU UNİVERSİTETİ təsisçisinə Maliyyə hesabatlarının auditor hesabatı

VÖEN: 1500226281

Rəy

Mən, Azərbaycan Respublikası Auditorlar Palatası tərəfindən verilən (Lisenziya SA/419, 03.02.2025 – ci il tarixli) icazəyə əsasən fəaliyyət göstərən "QARANT MÜHASİBAT-AUDİT-KONSALTINQ" MMC-nin auditoru Əlizadə Nail Ələkbər oğlu (Lisenziya AT/304, 10.07.2024–cü il tarixli) "QARANT MÜHASİBAT-AUDİT-KONSALTINQ" MMC-nin direktoru Əlizadə Rahim Ələkbər oğlu ilə ODLAR YURDU UNİVERSİTETİ-nin (VÖEN 1500226281) rektoru, professoru Əhməd Abdulkərim oğlu Vəliyev arasında bağlanmış 17.02.2025-ci il tarixli 016/25 sayılı müqavilənin şərtlərinə əsasən audit yoxlaması keçirdim.

Hesab edirəm ki, əlavə edilmiş maliyyə hesabatları cəmiyyətin 01 yanvar 2024-cü il tarixindən 2024-cü il 31 dekabr tarixinə maliyyə vəziyyətini, habelə maliyyə nəticələrini və göstərilən tarixdə başa çatan il üçün pul vəsaitlərinin hərəkəti Maliyyə Hesabatının Beynəlxalq Standartlarına (MHBS) uyğun olaraq bütün əhəmiyyətli aspektlərdə ədalətli əks etdirir.

Rəy üçün əsaslar

Mən auditi Beynəlxalq audit standartlarına (BAS) uyğun aparmışam. Bu standartlar üzrə mənim məsuliyyətlərim əlavə olaraq hesabatımın "Maliyyə hesabatlarının auditi üçün auditorun məsuliyyəti" bölməsində təsvir edilir. Mən Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə əsasən maliyyə hesabatlarının auditinə aid olan etik normaların tələblərinə uyğun olaraq cəmiyyətdən asılı deyiləm və digər etik öhdəliklərimi bu tələblərə uyğun olaraq yerinə yetirmişəm. Mən hesab edirəm ki, əldə etdiyim audit sübutları rəyimi əsaslandırmaq üçün yetərli və münasibdir.

+994502308844

qarant.muhasibatauditkonsaltinq@mail.ru

AZ1007 Bakı şəhəri Nəsimi rayonu V.Plotnikov 8.

Maliyyə hesabatlarına görə rəhbərliyin və iqtisadi subyektin idarə edilməsinə cavabdeh olan səlahiyyətli şəxslərin məsuliyyəti

Rəhbərlik maliyyə hesabatlarının Maliyyə Hesabatının Beynəlxalq Standartlarına (MHBS) uyğun olaraq hazırlanmasına və düzgün təqdim edilməsinə və rəhbərliyin fikrincə dələduzluq və ya səhvlər nəticəsində əhəmiyyətli təhrif olmadığı maliyyə hesabatlarının hazırlanmasına imkan verən zəruri daxili nəzarət sisteminin təşkilinə görə məsuliyyət daşıyır.

Maliyyə hesabatlarını hazırladıqda, rəhbərlik cəmiyyəti ləğv etmək və ya işini dayandırmaq niyyətində olmadığı yaxud bunu etməkdən başqa münasib alternativ olmadığı halda, rəhbərlik cəmiyyətin fasiləsiz fəaliyyətə göstərmək qabiliyyətinin qiymətləndirilməsinə, müvafiq hallarda fasiləsiz fəaliyyətə aid olan məsələlər haqqında məlumatların açıqlanmasına və mühasibat uçotunun fasiləsiz fəaliyyəti prinsipinin istifadə edilməsinə görə məsuliyyət daşıyır. İqtisadi subyektin idarə edilməsinə cavabdeh olan səlahiyyətli şəxslər cəmiyyətin maliyyə hesabatlarının təqdim edilməsi prosesinə nəzarətə görə məsuliyyət daşıyır.

Maliyyə hesabatlarının auditinə görə auditorun məsuliyyəti

Mənim məqsədim əlavə edilmiş maliyyə hesabatlarında bir tam kimi, dələduzluq və ya səhvlər nəticəsində, əhəmiyyətli təhriflərin olub-olmadığına dair kafi əminlik əldə etmək və rəyimiz daxil olan auditor hesabatını dərc etməkdir. Kafi əminlik əminliyin yüksək səviyyəsidir, lakin o zəmanət vermir ki, əhəmiyyətli təhrif mövcud olduqda, BAS-lara uyğun olaraq aparılmış audit onu həmişə aşkarlayır. Təhriflər dələduzluq və ya səhvlər nəticəsində yarana bilər və ayrılıqda yaxud məcmu olaraq, isdifa dəçilərin belə edilmiş maliyyə hesabatları əsasında qəbul etdikləri iqtisadi qərarlarına təsir etmə ehtimalı olduğu halda, əhəmiyyətli hesab edilir.

BAS-ların tələblərinə uyğun olaraq aparılan auditin bir hissəsi kimi mən audit aparılan zaman peşəkar mühakimə tətbiq edir və peşəkar şəffaflıq nümayiş etdirirəm. Mən həmçinin:

- Maliyyə hesabatlarında dələduzluq və ya səhvlər nəticəsində əhəmiyyətli təhriflər risklərini müəyyən edib qiymətləndirir, bu risklərə cavab verən audit prosedurlarını layihələndirib həyata keçirirəm və rəyimi əsaslandırmaq üçün yetərli və mühasib audit subutlarını əldə edirəm. Dələduzluq nəticəsində əhəmiyyətli təhrifi aşkarlamamaq riski səhvlər nəticəsindəkindən daha yüksəkdir, çünki dələduzluq sözləşmiş, saxtakarlıq qərəzli hərəkətsizlik, həqiqətə uyğun olmayan məlumatlardan və ya daxili nəzarətin kobudcasına pozulmasından ibarət ola bilər.
- Cəmiyyətin daxili nəzarətin səmərəliliyinə dair rəy bildirmək məqsədi üçün olmamaq şərti ilə, bu şəraitlərdə uyğun olan audit prosedurlarını layihələndirmək üçün auditə aid daxili nəzarəti başa düşürəm.

- İstifadə edilmiş uçot siyasətinin uyğunluğunu və rəhbərlik tərəfindən həyata keçirilən uçot qiymətləndirmələrinin və əlaqəli məlumatların açıqlanmasının məntiqliyini qiymətləndirirəm.
- Mühasibat uçotunun fasiləsizlik prinsipinin rəhbərlik tərəfindən istifadə edilməsinin uyğunluğuna və əldə edilən auditin sübutlarının əsasında Cəmiyyətin fəaliyyətini fasiləsiz davam etmək imkanını ciddi şübhə altında qoya bilən hadisələrlə və ya şəraitlərlə bağlı əhəmiyyətli qeyri-müəyyənliyin mövcud olub-olmadığında dair nəticə çıxarıram. Əhəmiyyətli qeyri-müəyyənliyin mövcud olduğu haqqında nəticə çıxardığım halda, auditor hesabatımda maliyyə hesabatlarımdakı əlaqəli məlumatların açıqlanmasına diqqət yetirməliyəm və ya belə məlumatların açıqlanması kifayət olmadığı halda, rəyimə dəyişiklik etməliyəm. Nəticələrin auditor hesabatımın tarixinədək əldə edilən audit sübutlarına əsaslanmalıdır. Lakin sonrakı hadisələr və ya şəraitlər cəmiyyətin fasiləsiz dayandırılmasına səbəb ola bilər.

Məlumatların açıqlanması da daxil olmaqla, maliyyə hesabatlarının ümumi təqdimatını, strukturunu və məzmunu, habelə əsas əməliyyatların və hadisələrin maliyyə hesabatlarında ədalətli təqdim edilib-edilmədiyini qiymətləndirirəm.

Mən direktora digər məsələlərlə yanaşı auditin planlaşdırılmış həcmi və müddətləri, habelə əhəmiyyətli audit sübutları, o cümlədən audit apardığımız zaman daxili nəzarətdə aşkaretdiyimiz əhəmiyyətli çatışmazlıqlar haqqında məlumat verirəm.

Mən həmçinin direktora bəyanat verirəm ki, müstəqilliyə və müstəqilliyimə təsir etməsi əsaslandırılmış şəkildə güman edilən bütün əlaqələr və digər məsələlərə, habelə müvafiq olduğunda əlaqəli qorunma tədbirləri haqqında məlumat verməyimə dair müvafiq etik normalarına riayət etmişəm.

Direktorun nəzərinə çatdırılmış məsələlərdən mən cari dövr üzrə maliyyə hesabatlarının ən əhəmiyyətli və bu səbəbdən əsas audit məsələləri olanları müəyyən edirəm. Bu məsələnin ictimaiyyətə açıqlanmasına qanun və ya qaydalarla yol verilmədiyi halda və ya, çox nadir hallarda, məsələ haqqında hesabatda məlumat vermənin mənfi təsirlərinin onun ictimaiyyət üçün faydalarından çox olacağı əsaslandırılmış şəkildə güman edildiyinə görə mən bu məsələ haqqında hesabatımda məlumatın verilməməsini qərara almadığım halda, mən bu məsələləri auditor hesabımda təsvir edirəm.

Hesabat 13.03.2025-ci il tarixdə eyni qüvvəyə malik iki nüsxədə tərtib dılmışdır. Bunlardan biri ODLAR YURDU UNİVERSİTETİ-nin rəhbərliyinə təqdim edilir, ikincisi isə müəssisədə saxlanılır.

"QARANT MÜHASİBAT-AUDİT-KONSALTİNG" MMC-nin auditoru

Əlizadə Nail Ələkbər oğlu

M.Y.

13 mart 2025-ci il

ODLAR YURDU UNIVERSİTETİ**MALİYYƏ VƏZİYYƏTİ HAQQINDA BALANS HESABATI**

01 yanvar 2024 -cü il tarixindən 31 Dekabr 2024-cü il tarixinə

Azərbaycan manatı ilə

	31 dekabr 2023 - cü il	31 dekabr 2024 - cü il
AKTİVLƏR		
Uzunmüddətli aktivlər		
Əmlak və avadanlıqlar (Əsas vəsaitlər)	2 319 037,30	2 342 611,32
Qeyri-maddi aktivlər	28 985,96	26 087,37
Verilmiş borclar	0,00	0,00
İştirak payı metodu ilə uçota alınmış investisiyalar	0,00	0,00
Gələcək dövrün xərcləri	0,00	0,00
Cəmi uzun müddətli aktivlər	2 348 023,26	2 368 698,69
Qısamüddətli aktivlər		
Ehtiyatlar	0,00	0,00
Qısamüddətli debitor borclar	747 953,61	770 739,27
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	2 249 228,69	684 755,24
Digər aktivlər	2 846 150,51	5 526 745,98
Cəmi qısamüddətli aktivlər	5 843 332,81	6 982 240,49
CƏMİ AKTİVLƏR	8 191 356,07	9 350 939,18
KAPİTAL VƏ ÖHDƏLİKLƏR		
Nizamnamə kapitalı	1 000 000,00	1 000 000,00
Kapital ehtiyatları	399 823, 45	5 460 483,07
Hesabat dövrünün xalis Mənfəəti	2 898 430,51	0,00
Bölüşdürülməmiş mənfəət, məqsədli maliyyələşmə	1 205 586,16	922 620,10
CƏMİ KAPİTAL	5 503 840,12	7 383 103,17
Öhdəliklər		
Uzunmüddətli öhdəliklər		
Uzunmüddətli borclar	0,00	0,00
Uzunmüddətli faiz xərcləri yaradan öhdəliklər	0,00	0,00
Təxirə salınmış vergi öhdəlikləri	0,00	0,00
Cəmi uzunmüddətli öhdəliklər	0,00	0,00

Qısamüddətli öhdəliklər
Qısamüddətli faiz xərcləri yaradan
öhdəliklər

Dövlət büdcəsinə vergi öhdəlikləri	725 396,68	0,0
Alınmış Avanslar	592 260,0	592 260,0
Gələcək dövrün gəlirləri	35 135,13	35 135,13
Qısamüddətli kreditör borcları	46 656,51	1 417,05
Digər öhdəliklər	1 288 067,63	1 339 023,83
Cəmi qısa müddətli öhdəliklər	2 687 515,95	1 967 836,01
CƏMİ ÖHDƏLİKLƏR	2 687 515,95	1 967 836,01
CƏMİ KAPİTAL VƏ ÖHDƏLİKLƏR	8 191 356,07	9 350 939,18

_____
Rektor

_____
Baş mühasib

ODLAR YURDU UNİVERSİTETİ**MƏNFƏƏT VƏ ZƏRƏRLƏR HAQQINDA HESABAT****01 yanvar 2023 -cü il tarixindən 31 Dekabr 2024-cü il tarixinə**

	31 dekabr 2023 – cü il	31 dekabr 2024 – cü il
Əsas əməliyyat gəliri	7 877 692,90	10 213 778,25
Satışın maya dəyəri	(77 160,41)	(55 447,21)
Ümumi mənfəət (zərər)	7 800 532,49	10 158 331,04
Sair əməliyyat gəlirləri	285 747,96	116 816,01
Kommersiya xərcləri	(538 555,42)	(525 498,32)
İnzibati xərclər	(3 925 367,60)	(4 638 219,43)
Sair əməliyyat xərcləri	0,00	0,00
Əməliyyat mənfəəti (zərəri)	3 622 357,43	5 111 429,30
Maliyyə gəlirləri müsbət məzənnə fərqi	680,71	0,0
Gəlirdən çıxılmayan xərcləri	0,00	0,00
Fövqəladə gəlirlər	0,00	0,00
Fövqəladə xərclər	0,00	0,00
Mənfəət üzrə azadolmalar və güzəştlər	0,00	0,00
Vergidən azad olan gəlirlər	0,00	0,00
Məzənnə fərqi	0,00	(3 549,91)
Vergitutmadan əvvəl mənfəət(zərər)	3 623 038,14	5 107 879,39
Mənfəət vergi üzrə güzəşt məbləği	0,00	5 107 879,39
Keçmiş illərin zərəri çıxılır:		
Vergitutmadan əvvəl mənfəət(zərər)	3 623 038,14	0,00
Mənfəət vergisi	724 607,63	0,00
Hesabat dövründə xalis mənfəət(zərər)	2 898 430,51	0,00
Mənfəətdə iştirak payı:	1	1
Səhmdarların payı		

10.4.1	İstifadə müddəti məlum olmayan qeyri-maddi aktivlər üzrə hesablanmış amortizasiya	2 898,59
10.5	Digər əsas vəsaitlər üzrə hesablanmış amortizasiya	37 993,83
11	Təmir xərcləri	26 665,84
11.1	Binalar, tikililər və qurğular üzrə hesablanmış təmir xərcləri	26 665,84
12	Nəqliyyat xərcləri	
12.1	Qeyri rezident üzrə nəqliyyat xərcləri	
13	Sığorta üzrə xərclər	10 764,58
13.1	Ödənilmiş sığorta haqları	10 764,58
14	Digər xərclər	460 460,90
15	Gəlirdən çıxılan vergilər və yığımlar	1 054,60
15.1	Torpaq vergisi	1 054,60
15.2	Vergi Məcəlləsinin 220.12-ci maddəsi nağd qaydada bank hesablarından çıxarılmış pul vəsaiti üzrə tutulmuş sadələşdirilmiş vergi	
15.3	Əmlak vergisi	0,00
16	Cəmi xərclər	5 219 164,96
17	Ümumi gəlirdən çıxılan Xərclər	5 219 164,96
18	Mənfəət və ya Zərər (+,-)	5 107 879,39
19	Mənfəət üzrə azadolmalar və güzəştlər	5 107 879,39
20	Keçmiş illərin zərəri nəzərə alınmaqla mənfəət və ya zərər (+,-)	
21	Mənfəət vergisi	0,00

Rektor Əhməd Abdulkərim oğlu Vəliyev

**Səhmdarların payına düşən bir
səhmin mənfəəti**
Bir səhmin əsas mənfəəti

**ODLAR YURDU UNİVERSİTETİ
KAPİTALDA DƏYİŞİKLİKLƏR HAQQINDA
HESABAT**

**01 yanvar 2023 -cü il tarixindən 31 Dekabr 2024-cü il
tarixinə**

Azərbaycan manatı ilə

	Nizamnamə Kapitalı	Kapital ehtiyatları	Bölüşdürül məmiş mənfəət	Cəmi Kapital
31 Dekabr 2023-cü il tarixə qalıq	1 000 000,00	399 823,45	1 205 586,16	5 503 840,12
2023-cü il üzrə xalis mənfəət (zərər)	2 898 430,10			
Mülkiyyətçilərin kapital qoyuluşları				
Elan edilmiş dividendlər				
Maddələr arasında köçürmələr				
31 dekabr 2024- cü il tarixə qalıq	1 000 000,00	5 460 483,07	922 620,10	7 383 103,17
2024- cü il üzrə xalis mənfəət (zərər)	0,00			
Mülkiyyətçilərin kapital qoyuluşları				
Elan edilmiş dividendlər	3 181 396,57			
Maddələr arasında köçürmələr				

Rektor

Baş mühasib

İnvestisiya fəaliyyətindən pul vəsaitlərinin hərəkəti

Əsas vəsaitlərin alınması

355 145,00   276 888,26

Qeyri-maddi aktivlərin alınması

3 540,00   0,00

Uzunmüddətli kapital qoyuluşları

0,00   5 107 879,37

Xaricolmuş əsas vəsaitlərin qalıq dəyəri

0,00   0,00

İnvestisiya fəaliyyətindən yaranan pul vəsaitlərinin xalis hərəkəti

0,00   0,00

Məzənnə fərqi

0,00   3 549,91

Maliyyələşdirmə üzrə fəaliyyətdən pul vəsaitlərinin hərəkəti

Borc şəklində alınmış məbləğlərdən yaranan

0,00   0,00

pul vəsaitlərinin daxiləlmaları

Borc şəklində alınmış məbləğlərin geri qaytarılmasına

0,00   0,00

yaranan pul vəsaitlərinin xaricolmaları

Maliyyələşdirmə üzrə fəaliyyətdən yaranan pul vəsaitlərinin

xalis hərəkəti

0,00   0,00

Rektor

Baş mühasib

“QARANT MÜHASİBAT-AUDİT-KONSALTING” MMC-nin
auditoru Əlizadə Nail Ələkbər oğluna
Odlar Yurdu Universiteti-nin
(VÖEN 1500226281) rektoru, professoru
Əhməd Abdulkərim oğlu Vəliyev tərəfindən

ARAYIŞ

Odlar Yurdu Universiteti (1500226281)
31 dekabr 2024-cü il üzrə maliyyə nəticələri

Nö	Mənfəət vergisi üzrə:	
Hesabat dövrünün gəlirləri		
1	Malların təqdim edilməsindən (işlərin görülməsindən, xidmətlərin göstərilməsindən) gəlir	10 213 778,25
1.1	Malların təqdim edilməsindən gəlir	
1.2	İşlərin görülməsindən və xidmətin göstərilməsindən gəlir	10 213 778,25
2	Daşınan və daşınmaz əmlakın icarəyə verilməsindən gəlir	74 039,12
3	İddia müddəti ötmüş və kreditorlar tərəfindən silinmiş kreditor borcları üzrə gəlir	
3.1	Dividendlər	0,00
4	Ümumi Gəlir	10 330 594,26
5	Xarici valyutaların manata nisbətən məzənnəsinin dəyişməsindən yaranan mənfi fərq	0,00
6	Digər gəlirlər	
6.1	Yuxarıdakı bəndlərdə nəzərdə tutulmayan digər gəlir (o cümlədən mənfəət vergisindən azad edilən gəlirlər)	42 776,89
7	Gəlirdən çıxılmalar	3 549,91
8	Çıxılmalardan sonra ümumi Gəlir	10 327 044,35

**Hesabat dövründə gəlirin əidə edilməsi ilə bağlı
xərclər**

9	Malların təqdim edilməsi, iş görülməsi və xidmət göstərilməsi üzrə xərclər	4 464 006,21
9.1	Əmək haqqı xərci	3 181 213,05
9.2	Sosial sığorta haqları	597 243,63
9.3	Xammal və materiallar	
9.4	Malın dəyəri	55 447,21
9.5	İcarə haqqı	
9.6	Müvafiq icra hakimiyyəti orqanının qərarı ilə müəyyən edilmiş ezamiyyə xərclərinin məbləği	143 720,26
9.7	Enerji xərcləri	34 259,86
9.8	Qaz xərcləri	47 267,75
9.9	Yanacaq xərcləri	9 858,58
9.10	Su və kanalizasiya xərcləri	20 000,00
9.11	Rabitə xərcləri	20 589,17
9.12	Mühafizə xərcləri	49 708,76
9.13	Bank xidməti üzrə xərclər	60 607,74
9.14	Reklam xərcləri	11 329,13
9.15	Borca görə faizlər və onunla bağlı olan xərclər	
9.15	Biləvasitə malların təqdim edilməsi (işlərin görülməsi) ilə bağlı sair xərclər	232 761,07
10	Amortizasiya ayırmaları, əsas vəsaitlərin təqdim edilməsi və ləğvi üzrə gəlirdən çıxılan xərclər	256 212,83
10.1	Torpaqların yaxşılaşdırılması üzrə kapitallaşdırılmış xərclər, binalar, tikililər və qurğular üzrə hesablanmış amortizasiya	76 009,39
10.2	Maşınlar, avadanlıq və hesablama texnikası üzrə hesablanmış amortizasiya	102 359,09
10.3	Nəqliyyat vasitələri üzrə hesablanmış amortizasiya	36 951,93
10.4	Qeyri-maddi aktivlər üzrə hesablanmış amortizasiya	2 898,59

10.4.1	İstifadə müddəti məlum olmayan qeyri-maddi aktivlər üzrə hesablanmış amortizasiya	2 898,59
10.5	Digər əsas vəsaitlər üzrə hesablanmış amortizasiya	37 993,83
11	Təmir xərcləri	26 665,84
i i. i	Binalar, tikililər və qurğular üzrə hesablanmış təmir xərcləri	26 665,84
12	Nəqliyyat xərcləri	
12.1	Qeyri rezident üzrə nəqliyyat xərcləri	
13	Sığorta üzrə xərclər	10 764,58
13.1	Ödənilmiş sığorta haqları	10 764,58
14	Digər xərclər	460 460,90
15	Gəlirdən çıxılan vergilər və yığımlar	1 054,60
15.1	Torpaq vergisi	1 054,60
15.2	Vergi Məcəlləsinin 220.12-ci maddəsi nağd qaydada bank hesablarından çıxarılmış pul vəsaiti üzrə tutulmuş sadələşdirilmiş vergi	
15.3	Əmlak vergisi	0,00
16	Cəmi xərclər	5 219 164,96
17	Ümumi gəlirdən çıxılan Xərclər	5 219 164,96
18	Mənfəət və ya Zərər (+,-)	5 107 879,39
19	Mənfəət üzrə azad olmalar və güzəştlər	5 107 879,39
20	Keçmiş illərin zərəri nəzərə alınmaqla mənfəət və ya zərər (+,-)	
21	Mənfəət vergisi	0,00

Rektor

[Signature]

Baş mühasib

[Signature]

QARANT MÜHASİBAT-AUDİT-KONSALTING" MMC-nin

auditoru Əlizadə Nail Ələkbər oğluna

Odlar Yurdu Universiteti-nin

(VÖEN 1500226281) rektoru, professoru

Əhməd Abdulkərim oğlu Vəliyev tərəfindən

ARAYIŞ

Odlar Yurdu Universiteti (VÖEN 1500226281)

31 dekabr 2024 –cü il tarixinə xalis mənfəət və zərər haqqında hesabat:

Gəlirlər, Xərclər, Mənfəət, Divident	Məbləğlər, manatla
	2024-cü il üzrə
Gəlir	10 330 594,26
Çıxımlar	3 549,91
Cəmi gəlir	10 327 044,35
Xərclər:	5 219 164,96
Mənfəət və ya zərər (+,-)	5 107 879,39
Keçmiş illərin zərəri	0,00
Mənfəət üzrə azadolmalar və güzəştlər	5 107 879,39
o cümlədən 2018-ci il üzrə	0,00
o cümlədən 2019-ci il üzrə	0,00
Keçmiş illərin zərəri nəzərə alınmaqla Mənfəət və ya Zərər (+,-)	0,00
Mənfəət vergisi	0,00
Bölüşdürülməmiş mənfəət	922 620,10

Qeyd : 31.12.2024-cü il tarixinə 922 620,10
manat bölüşdürülməmiş mənfəətlə başa vurmuşdur.

Rektor

Baş mühasib

(Handwritten signature)

**QARANT MÜHASİBAT-
AUDİT-KONSALTİNG" MMC-
nin auditoru Əlizadə Nail Ələkbər
oğluna**

**Odlar Yurdu Universiteti
(VÖEN 1500226281) qanuni təmsilçisi
Əhməd Abdulkərim oğlu Vəliyev tərəfindən**

ARAYIŞ

Müəssisə illik hesabatını hesablaşma metodu ilə tərtib etmişdir.

A)

Odlar Yurdu Universiteti (VÖEN 1500226281) 31 dekabr 2024-cü il üzrə vergi uçotunun məqsədləri üçün aktivlər, öhdəliklər və kapitallar barədə məlumatlar:

A).

Əsas vəsaitlərin dəyəri-hesabat dövrünün əvvəlinə 2 319 037,30 manat o cümlədən

1. Binalar, tikililər və qurğular 1 333 292,13 manat.
2. Maşınlar, avadanlıqlar və hesablama texnikası üzrə 428 774,30 manat.
3. Nəqliyyat vasitələri üzrə 184 759,66 manat.
4. Digər əsas vəsaitlər üzrə 372 211,21 manat.

Əsas vəsaitlərin dəyəri-hesabat dövrü ərzində daxil olmuşdur 276 888,26 manat o cümlədən

1. Binalar, tikililər və qurğular 186 895,64 manat.
2. Maşınlar, avadanlıqlar və hesablama texnikası üzrə 83 021,18 manat.
3. Nəqliyyat vasitələri üzrə 0,00 manat.
4. Digər əsas vəsaitlər üzrə 6 971,44 manat.

Əsas vəsaitlərin dəyəri-dövr ərzində təqdim edilmişdir 0,00 manat o cümlədən

1. Binalar, tikililər və qurğular 0,00 manat
2. Maşınlar, avadanlıqlar və hesablama texnikası üzrə 0,00 manat
3. Nəqliyyat vasitələri üzrə 0,00 manat.
4. Digər əsas vəsaitlər üzrə 0,00 manat.

Əsas vəsaitlərin dəyəri-dövrü ərzində silinmişdir 253 314,24 manat o cümlədən

1. Binalar, tikililər və qurğular 76 009,39 manat.
2. Maşınlar, avadanlıqlar və hesablama texnikası üzrə 102 359,09 manat.
3. Nəqliyyat vasitələri üzrə 36 951,93 manat.
4. Digər əsas vəsaitlər üzrə 37 993,83 manat.

Əsas vəsaitlərin dəyəri-hesabat dövrü ərzində ləğv edilmişdir 0,00 manat o cümlədən

1. Binalar, tikililər və qurğular 0,00 manat.
2. Maşınlar, avadanlıqlar və hesablama texnikası üzrə 0,00 manat.
3. Nəqliyyat vasitələri üzrə 0,00 manat.
4. Digər əsas vəsaitlər üzrə 0,00 manat.

Əsas vəsaitlərin dəyəri -hesabat dövrünün sonuna 2 342 611,32 manat o cümlədən

1. Binalar, tikililər və qurğular 1 444 178,38 manat.
2. Maşınlar, avadanlıqlar və hesablama texnikası üzrə 409 436,39 manat.
3. Nəqliyyat vasitələri üzrə 147 807,73 manat.
4. Digər əsas vəsaitlər üzrə 341 188,82 manat.

B).

Qeyri-maddi aktivlərin dəyəri-hesabat dövrünün əvvəlinə 28 985,96 manat o cümlədən

1. İstifadə müddəti məlum olmayan qeyri-maddi aktivlərin dəyəri 28 985,96 manat.

Qeyri-maddi aktivlərin dəyəri-hesabat dövrü ərzində daxil olmuşdur 0,00 manat o cümlədən

1. İstifadə müddəti məlum olmayan qeyri-maddi aktivlərin dəyəri 0,00 manat.

Qeyri-maddi aktivlərin dəyəri-hesabat dövrü ərzində təqdim edilmişdir 0,00 manat o cümlədən

1. İstifadə müddəti məlum olmayan qeyri-maddi aktivlərin dəyəri 0,00 manat.

Qeyri-maddi aktivlərin dəyəri-hesabat dövrü ərzində silinmişdir 2 898,59 manat o cümlədən

1. İstifadə müddəti məlum olmayan qeyri-maddi aktivlərin dəyəri 2 898,59 manat.

Qeyri-maddi aktivlərin dəyəri-hesabat dövrü ərzində ləğv edilmişdir 0,00 manat o cümlədən

1. İstifadə müddəti məlum olmayan qeyri-maddi aktivlərin dəyəri 0,00 manat.

Qeyri-maddi aktivlərin dəyəri-hesabat dövrünün sonuna qalıq 26 087,37 manat o cümlədən

1.İstifadə müddəti məlum olmayan qeyri-maddi aktivlərin dəyəri 26 087,37 manat C).

Ehtiyatlar üzrə-hesabat dövrünün əvvəlinə 0,00 manat o cümlədən

1. Mallar üzrə 0,00 manat.
2. Hazır məhsul üzrə 0,00 manat.
- 3.Sair ehtiyatlar 0,00 manat

Ehtiyatlar üzrə-hesabat dövrü ərzində daxil olmuşdur 720 457,26 manat o cümlədən

1. Mallar üzrə 65 305,79 manat.
2. Hazır məhsul üzrə 0,00 manat.
- 3.Sair ehtiyatlar 655 151,47 manat.

Ehtiyatlar üzrə-hesabat dövrü ərzində təqdim edilmişdir 655 151,47 manat o cümlədən

1. Mallar üzrə 0,00 manat.
2. Hazır məhsul üzrə 0,00 manat.
- 3.Sair ehtiyatlar 655 151,47 manat.

Ehtiyatlar üzrə-hesabat dövrü ərzində silinmişdir 65 305,79 manat o cümlədən

1. Mallar üzrə 65 305,79 manat.
2. Hazır məhsul üzrə 0,00 manat.
- 3.Sair ehtiyatlar 0,00 manat.

Ehtiyatlar üzrə-hesabat dövrü ərzində ləğv edilmişdir 0,00 manat o cümlədən

1. Mallar üzrə 0,00 manat.
2. Hazır məhsul üzrə 0,00 manat.
- 3.Sair ehtiyatlar 0,00 manat

Ehtiyatlar üzrə-hesabat dövrünün sonuna 0,00 manat o cümlədən

1. Mallar üzrə 0,00 manat.
2. Hazır məhsul üzrə 0,00 manat.
- 3.Sair ehtiyatlar 0,00 manat

D).

Debitor borcları-hesabat dövrünün əvvəlinə 747 953,61 manat o cümlədən

1. Dövlət büdcəsinə (vergilər üzrə) 0,00 manat.
2. Sair debitor borcları üzrə 747 953,61 manat.

Debitor borcları-hesabat dövrü ərzində daxil olmuşdur 10 346 219,56 manat o cümlədən

1. Dövlət büdcəsinə (vergilər üzrə) 25 189,96 manat.
2. Sair debitor borcları üzrə 10 321 029,60 manat.

Debitor borcları-hesabat dövrü ərzində təqdim edilmişdir 0,00 manat o cümlədən

1. Dövlət büdcəsinə (vergilər üzrə) 0,00 manat.
2. Sair debitor borcları üzrə 0,00 manat.

Debitor borcları-hesabat dövrü ərzində silinmişdir 10 323 433,90 manat o cümlədən

1. Dövlət büdcəsinə (vergilər üzrə) 0,00 manat.
2. Sair debitor borcları üzrə 10 323 433,90 manat.

Debitor borcları-hesabat dövrü ərzində ləğv edilmişdir 0,00 manat o cümlədən

1. Dövlət büdcəsinə (vergilər üzrə) 0,00 manat.
2. Sair debitor borcları üzrə 0,00 manat.

Debitor borcları-hesabat dövrünün sonuna 770 739,27 manat o cümlədən

1. Dövlət büdcəsinə (vergilər üzrə) 25 189,96 manat.
2. Sair debitor borcları üzrə 745 549,31 manat.

E).

Pul vəsaitləri-hesabat dövrünün əvvəlinə 2 249 228,69 manat.

Pul vəsaitləri-hesabat dövrü ərzində daxil olmuşdur 17 387 611,74 manat.

Pul vəsaitləri-hesabat dövrü ərzində təqdim edilmişdir 0,00 manat.

Pul vəsaitləri-hesabat dövrü ərzində silinmişdir 18 952 085,19 manat.

Pul vəsaitləri-hesabat dövrü ərzində ləğv edilmişdir 0,00 manat.

Pul vəsaitləri-hesabat dövrünün sonuna 684 755,24 manat.

F).

Digər Aktivlər-hesabat dövrünün əvvəlinə 2 846 150,51 manat.

Digər Aktivlər-hesabat dövrü ərzində daxil olmuşdur 3 683 215,00 manat

Digər Aktivlər-hesabat dövrü ərzində təqdim edilmişdir 0,00 manat.

Digər Aktivlər-hesabat dövrü ərzində silinmişdir 1 002 619,53 manat.

Digər Aktivlər-hesabat dövrü ərzində ləğv edilmişdir 0,00 manat.

Digər Aktivlər-hesabat dövrünün sonuna 5 526 745,98 manat.

G).

Gələcək dövrün xərcləri - hesabat dövrünün əvvəlinə 0,00 manat

Gələcək dövrün xərcləri - hesabat dövrü ərzində daxil olmuşdur 0,00 manat

Gələcək dövrün xərcləri - hesabat dövrü ərzində təqdim edilmişdir 0,00 manat

Gələcək dövrün xərcləri - hesabat dövrü ərzində silinmişdir 0,00 manat

Gələcək dövrün xərcləri - hesabat dövrü ərzində ləğv edilmişdir 0,00 manat

Gələcək dövrün xərcləri - hesabat dövrünün sonuna 0,00 manat

G₁).

Cəmi kapital üzrə-hesabat dövrünün əvvəlinə 5 503 840,12 manat o cümlədən

1.Kapital ehtiyatları 399 823,45 manat.

2.Əvvəlki illər üzrə bölüşdürülməmiş mənfəət 1 205 586,16 manat.

3.Hesabat dövrünün xalis mənfəəti 2 898 430,51 manat.

4.Nizamnamə kapitalı 1 000 000,00 manat.

Cəmi kapital üzrə-hesabat dövrü ərzində daxil olmuşdur 8 006 309,88 manat o cümlədən

1. Kapital ehtiyatları 5 107 879,37 manat.

2.Əvvəlki illər üzrə bölüşdürülməmiş mənfəət 2 898 430,51 manat.

3.Hesabat dövrünün xalis mənfəəti 0,00 manat.

4.Nizamnamə kapitalı 0,00 manat.

Cəmi kapital üzrə-hesabat dövrü ərzində təqdim edilmişdir 6 127 046,83 manat o cümlədən

1. Kapital ehtiyatları 47 219,75 manat.

2.Əvvəlki illər üzrə bölüşdürülməmiş mənfəət 3 181 396,57 manat.

3.Hesabat dövrünün xalis mənfəəti 2 898 430,51 manat.

4.Nizamnamə kapitalı 0,00 manat.

Cəmi kapital üzrə-hesabat dövrü ərzində silinmişdir 0,00 manat o cümlədən

1. Kapital ehtiyatları 0,00 manat.
2. Əvvəlki illər üzrə bölüşdürülməmiş mənfəət 0,00 manat.
3. Hesabat dövrünün xalis mənfəəti 0,00 manat.
4. Nizamnamə kapitalı 0,00 manat.

Cəmi kapital üzrə-hesabat dövr ərzində ləğv edilmişdir 0,00 manat o cümlədən

1. Kapital ehtiyatları 0,00 manat.
2. Əvvəlki illər üzrə bölüşdürülməmiş mənfəət 0,00 manat.
3. Hesabat dövrünün xalis mənfəəti 0,00 manat.
4. Nizamnamə kapitalı 0,00 manat.

Cəmi kapital üzrə-hesabat dövrünün sonuna 7 383 103,17 manat o cümlədən

1. Kapital ehtiyatları 5 460 483,07 manat.
2. Əvvəlki illər üzrə bölüşdürülməmiş mənfəət 922 620,10 manat.
3. Hesabat dövrünün xalis mənfəəti 0,00 manat.
4. Nizamnamə kapitalı 1 000 000,00 manat.

H).

Cəmi öhdəliklər üzrə-hesabat dövrünün əvvəlinə 2 687 515,95 manat o cümlədən

1. Dövlət büdcəsinə vergi öhdəlikləri 725 396,68 manat.
2. Sair Kreditor borcları 46 656,51 manat.
3. Digər öhdəliklər 1 288 067,63 manat.
4. Gələcək dövrün gəlirləri 35 135,13 manat.
5. Alınmış avanslar 592 260,00 manat.
6. Bank kreditləri 0,00 manat.

Cəmi öhdəliklər üzrə-hesabat dövrü ərzində daxil olmuşdur 9 577 846,22 manat o cümlədən

1. Dövlət büdcəsinə vergi öhdəlikləri 223 866,98 manat.
2. Sair Kreditor borcları 1 107 236,93 manat.
3. Digər öhdəliklər 8 239 504,58 manat.
4. Gələcək dövrün gəlirləri 228.82 manat.
5. Alınmış avanslar 7 237,73 manat.
6. Bank kreditləri 0,00 manat.

Cəmi öhdəliklər üzrə-hesabat dövrü ərzində təqdim edilmişdir 949 263,66 manat o cümlədən

1. Dövlət büdcəsinə vergi öhdəlikləri 949 263,66 manat.
2. Sair Kreditor borcları 0,00 manat.
3. Digər öhdəliklər 0,00 manat.

4. Alınmış avanslar 0,00 manat.
5. Gələcək dövrün gəlirləri 0,00 manat.
6. Bank kreditləri 0,00 manat.

Cəmi öhdəliklər üzrə-hesabat dövrü ərzində silinmişdir 9 348 262,50 manat o cümlədən

1. Alınmış avanslar 7 237,73 manat.
2. Sair Kreditor borcları 1 152 476,39 manat.
3. Digər öhdəliklər 8 188 548,38 manat.

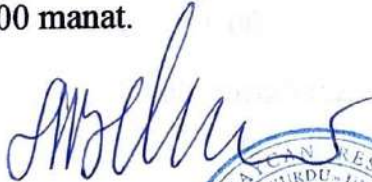
Cəmi öhdəliklər üzrə-hesabat dövrü ərzində ləğv edilmişdir 0,00 manat o cümlədən

- Dövlət büdcəsinə vergi öhdəlikləri 0,00 manat.
2. Sair Kreditor borcları 0,00 manat.
3. Digər öhdəliklər 0,00 manat.

Cəmi öhdəliklər üzrə-hesabat dövrünün sonuna 1 967 836,01 manat o cümlədən

1. Dövlət büdcəsinə vergi öhdəlikləri 0,00 manat.
2. Sair Kreditor borcları 1 417,05 manat.
3. Digər öhdəliklər 1 339 023,83 manat.
- 4 Gələcək dövrün Gəlirləri 35 135,13 manat.
- 5 Alınmış avanslar 592 260,00 manat.
6. Bank kreditləri 0,00 manat.

Rektor

Baş mühasib

ODLAR YURDU UNİVERSİTETİ

ODLAR YURDU UNİVERSİTETİ-nin 2024-cü il 31 dekabr tarixə Maliyyə Hesabatlarına Şərhlər və Qeydlər

Xülasəsi

1. Giriş

Hazırkı maliyyə hesabatları 2024-cü il 31 dekabr ildə tamamlanan illər üzrə Maliyyə Hesabatının Beynəlxalq Standartlarına (MHBS) uyğun olaraq **ODLAR YURDU UNİVERSİTETİ** üçün tərtib edilmişdir. Cəmiyyət Azərbaycan Respublikasında təsis edilmiş və bu ölkədə fəaliyyət göstərir. Cəmiyyət Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə uyğun olaraq yaradılmışdır.

1.1 Cəmiyyət haqqında ümumi məlumat

Cəmiyyət 17.11.2004-cü ildə Azərbaycan Respublikası Vergilər Nazirliyi, Bakı şəhəri Vergilər Departamentinin Kommersiya hüquqi şəxslərin dövlət qeydiyyatı idarəsi tərəfindən dövlət qeydiyatına alınmışdır və 1500226281 saylı VÖEN verilmişdir.

Cəmiyyətin ümumi nizamnamə kapitalı 1 000 000,00 (bir milyon) manatdan ibarətdir. Cəmiyyətin Nizamnamə kapitalı təsisçilər arasında aşağıdakı kimi formalaşmışdır.

- Əhməd Abdulkərim oğlu Vəliyev – 1 000 000,00 manat, 100%

Cəmiyyətin 2024-cü il 31 dekabr tarixə nizamnamə kapitalı 1 000 000,00 (bir milyon) manat həcmindədir.

Cəmiyyətin qanuni təmsilçisi Əhməd Abdulkərim oğlu Vəliyevdir.

1.2 Cəmiyyətin hüquqi ünvanı

ODLAR YURDU UNİVERSİTETİ –nin hüquqi ünvanı aşağıdakı kimidir:

AZ1072, Bakı şəhəri Nərimanov rayonu, Koroğlu Rəhimov, ev 13

1.3 Əməliyyat valyutası

Hazırkı maliyyə hesabatlarındakı məbləğlər Azərbaycan manatı (AZN) ilə ifadə olunmuşdur.

2. Cəmiyyətin əməliyyat mühiti

Azərbaycan Respublikası inkişaf etməkdə olan bazar iqtisadiyyatına xas olan xüsusiyyətlərə malikdir. Son illər ölkədə güclü iqtisadi artım müşahidə olunmuşdur. Lakin hal-hazırda dünya iqtisadiyyatında mövcud olan global maliyyə böhranı Azərbaycana da öz təsirini göstərməkdədir Kommersiya sektoruna təsir göstərə biləcək bütün

tendesiyaları, eləcə də onların Cəmiyyətin maliyyə vəziyyətinə təsirini (əgər varsa) qabaqcadan proqnozlaşdırmaq mümkün deyil.

3. Uçot siyasətinin təqdimatı

Uçot siyasətinin bu maliyyə hesabatlarının tərtib edilməsində istifadə edilən əsas müddəaları aşağıdakı bəndlərdə göstərilmişdir. Əgər başqa açıqlamalarda istinad qeydləri edilməmişdirsə, göstərilən uçot siyasəti müddəaları təqdim edilən bütün hesabat dövrlərində ardıcıl tətbiq edilmişdir.

3.1. Maliyyə hesabatlarının tərtib olunmasının ümumi əsasları

ODLAR YURDU UNİVERSİTETİ mühasibat uçotunu Azərbaycan Respublikasının qanunverciliyinə uyğun qaydada aparır. Bu maliyyə hesabatları Azərbaycan Respublikasının mühasibat uçotu haqqında qanunvericiliyi əsasında hazırlanmış və Maliyyə Hesabatının Beynəlxalq Standartlarına (MHBS) uyğun tərtib edilmişdir. Bu düzəlişlərə əsas əməliyyatların iqtisadi mahiyyətini əks etdirən yenidən təsnifləşdirmələr, o cümlədən bəzi aktiv və öhdəliklərin yenidən təsnifləşdirilməsi daxildir. Bu maliyyə hesabatlarında aktivlər və öhdəliklər faktiki xərclər üzrə qiymətləndirilmişdir. Yenidən qiymətləndirmə aparılan və ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və zərərlər haqqında hesabatda əks etdirilən torpaq, binalar, satış üçün saxlanılan maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəlikləri (törəmə alətləridə daxil olmaqla) yenidən qiymətləndirilmişdir.

Maliyyə hesabatlarının (MHBS)-na uyğun tərtib edilməsi nəzərdə tutur ki, rəhbərlik əsas qiymət göstəricilərini müəyyənləşdirir. Rəhbərlikdən həmçinin tələb edilir ki, Cəmiyyət uçot siyasətinin həyata keçirilməsi sahəsində peşəkar mülahizələr açıqlansın.

3.2. Valyutaların yenidən hesablanması

(a) Funksional valyuta və hesabat valyutası

Funksional valyuta maliyyə hesabatlarında maddələrin ölçülməsi üçün istifadə olunur. Bu müəssisənin yerli valyutası olan Azərbaycan Respublikası manatıdır (AZN).

(b) Əməliyyatlar və qalıqlar

Xarici valyuta ilə aparılan əməliyyatlar əməliyyatların aparılma tarixinə valyuta məzənnəsinə uyğun olaraq funksional valyutada əks etdirilir. Məzənnə fərqləri funksional valyutalardan fərqli valyutalarda aparılan əməliyyatlar və sövdələşmələr üzrə yaranır və hər bir valyutanın müəyyən sayda vahidlərinin müxtəlif məzənnə kursunda digər valyutaya çevrilməsi nəticəsində yaranan fərq kimi müəyyən edilir. Xarici valyutada aparılan əməliyyatlar üzrə yaranan mənfəət və zərərlər, həmçinin xarici valyutada ifadə edilən monetar aktivlərin və öhdəliklərin hesabat dövrünün sonuna məzənnə kursu üzrə yenidən hesablanmasından yaranan mənfəət və zərərlər mənfəət və zərərlər haqqında hesabatda əks etdirilir. Bu cür əməliyyatlardan yaranan məzənnə fərqləri müvəqqəti olaraq pul vəsaitlərinin və netto-investisiyaların hədcinləşdirilməsi (aktivlər və öhdəliklərinin dəyərinin dəyişməsindən yaranan itkilərdən sığortalanmaq üçün həyata keçirilən

əmaliyyatlar) kapital hesabına aid edilmişdirsə, məzənnə fərqləri mənfəət və zərərlər haqqında hesabatda əks etdirilmir.

Monetar maddələr mövcud valyuta vahidləri və valyuta vahidlərinin sabit və ya müəyyən olunan sayında əldə edilən və ya ödənilən aktivlər və öhdəliklərdir. Monetar maddələrin əsas xüsusiyyəti sabit və ya müəyyən olunan sayda valyuta vahidlərinin əldə edilməsi hüququdur. Monetar maddələr nağd, əldə edilən vəsaitləri, sudaları, ödənilməli olan məbləğləri, uzunmüddətli borcları, təminatları, işçi müavinətləri öhdəliklərini və təxirə salınmış vergi aktivləri və öhdəliklərini daxil edir.

Qeyri-monetar maddələrə səhmlər, ehtiyatlar, əvvəlcədən ödənilmiş gələcək dövrün xərclər, əmlak, torpaq, tikili və avadanlıqlar və qeyri-maddi aktivlər daxil edilir.

3.3. Torpaq, tikili və avadanlıqlar (Əsas vəsaitlər)

Əsas vəsaitlər elə maddi aktivlərdir ki:

(a) Mal və xidmətlərin istehsalı və təchizatında istismar edilir, gələcəkdə icarəyə verilmək və ya inzibati məqsədlər üçün isdifadə edilir.

(b) Bir dövrdən artıq dövr ərzində isdifadə edilməsi gözlənilir.

Torpaq və binalara əsasən inzibati bina və ofis sahələri, istehsal sahələri və binaları, ticarət sahələri və binaları daxildir. Hesabat dövrünün sonuna torpaq və binalar bazar qiymətlərinə müvafiq surətdə ədalətli dəyər üzrə yenidən qiymətləndirilməmişdir.

Ədalətli dəyər-yaxşı məlumatlandırılmış, razılığa gəlmiş və bir-birindən asılı olmayan tərəflər arasında ticari sövdələşmələrdə aktivin mübadilə edildiyi dəyərdir. Binalar üzrə ədalətli dəyər müstəqil kənar qiymətləndirici tərəfindən vaxtaşırı keçirilən (adətən üç ildən bir dəfədən az olmayaraq) qiymətləndirmə ilə müəyyənləşdirilir (amortizasiya ayırmaları çıxılmaqla). Yenidən qiymətləndirmə tarixinə yığılmış istənilən amortizasiya məbləği aktivin balans dəyərindən silinir və xalis dəyər yenidən qiymətləndirmə dəyərində hesablanır. Qalan bütün əsas vəsaitlər ilkin dəyərlə amortizasiya ayırmaları çıxılmaqla əks etdirilir.

İlkin dəyər bu aktivlərin əldə edilməsi ilə birbaşa əlaqədar olan xərcləri nəzərdə tutur. İlkin dəyərə həmçinin valyuta ilə alınmış əsas vəsaitlərin hedcinqi üzrə kapitala keçirilən pul vəsaitlərinin axını üzrə mənfəət və zərərlər də daxil edilir.

Sonrakı xərclər aktivin balans dəyərində yalnız o vaxt əlavə edilir və ya ayrıca aktiv kimi qəbul edilir ki, bu aktivlərlə əlaqədar olan gələcəkiqtisadi səmərələr Cəmiyyətə keçsin və düzgün qiymətləndirilə bilinsin. Qalan bütün cari təmir və istismar xərcləri o dövrün mənfəət və zərərlər haqqında hesabatında əks etdirilir ki, həmin dövrdə bu xərclər çəkilmişdir.

Torpaq və binaların yenidən qiymətləndirilməsi üzrə balans dəyərində artması kapitalın tərkibində sair ehtiyatlar (rezervlər) hesabına aid edilir. Balans dəyərində həmin

aktiv üzrə əvvəlki yenidən qiymətləndirmə artımı hədləri daxilində azalması birbaşa kapitalın tərkibində ədalətli dəyər üzrə ehtiyatlar (rezervlər) hesabına aid edilir; balans dəyərinin qalan bütün azalmaları mənfəət və zərərlər haqqında hesabatda əks etdirilir.

Hər il aktivin yenidən qiymətləndirilmiş balans dəyəri əsasında hesablanmış amortizasiya ayırmaları (amortizasiya ayırmaları mənfəət və zərərlər haqqında hesabatda əks etdirilir) və aktivin ilkin balans dəyəri əsasında hesablanmış amortizasiya ayırmaları arasındakı fərq, ədalətli dəyər üzrə ehtiyat (rezerv) hesabından Bölüşdürülməmiş mənfəət hesabına keçirilir.

3.4. Əsas vəsaitlərin amortizasiyası

Torpaq üzrə amortizasiya ayırmaları hesablanmır.

Digər əsas vəsaitlər üzrə amortizasiya azalan qalıq dəyəri metoduna, yəni əsas vəsaitlərin faydalı istismar müddəti ərzində aşağıdakı illik amortizasiya dərəcələrini tətbiq etməklə, aktivlərin qalıq dəyərinə və ya yenidən qiymətləndirilmiş dəyərinə vurmaqla həyata keçirilir. Faydalı istismar müddəti və ya illik amortizasiya dərəcələri aşağıdakı qaydada müəyyən edilir:

- Binalar- 40 il və ya 7%
- Maşın avadanlıqları- 5 il və ya illik 20%
- İT avadanlıqları-5 il və ya illik 25%
- Nəqliyyat vasitələri-5 il və ya illik 25%
- Mebel və təsərrüfat inventarları- 5 il və ya illik 20%
- Sair əsas vəsaitlər- 5 il və ya illik 20%

Aktivlərin ləğv edilmə dəyərinə və onların faydalı istismarı müddətinə vaxtaşırı yenidən baxılır və zərurət olduqda, hər bir hesabat dövrünə təshih edilir.

Əsas vəsaitlərin xaric olmasından mənfəət və zərərlər bu əsas vəsaitlərin satışı ilə onların balans dəyərinin müqayisə edilməsi yolu ilə müəyyən edilir. Xaric olmalardan mənfəət və zərərlər, mənfəət və zərərlər haqqında hesabatda əks etdirilir.

3.5. Qeyri-maddi aktivlər

Cəmiyyətin bütün qeyri-maddi aktivləri müəyyən faydalı xidmət müddətinə malik olmaqla əsasən kapitallaşdırılmış proqram təminatı və lisenziyalardan ibarətdir.

Əldə edilmiş proqram təminatı onların alınması və tətbiq edilməsi üçün çəkilmiş xərclərin əsasında kapitallaşdırılmışdır. Cəmiyyət tərəfindən nəzarət olunan identifikasiya oluna bilən unikal proqram təminatı ilə birbaşa əlaqəli olan tərtibat xərcləri, çəkilmiş xərclərdən artıq olan iqtisadi səmərə gətirəcəyi halda qeyri-maddi aktivlər kimi tanınır. Kapitallaşdırılmış xərclərə proqram təminatını tərtib edən şirkətlərə sərf edilən xərclər daxildir. Proqram təminatı ilə əlaqədar olan bütün digər xərclər (məsələn, texniki dəsdək

xərcləri) çəkildiyi zaman xərcə silinir. Kapitallaşdırılmış proqram təminatı onun 4-5 illik faydalı xidmət müddəti ərzində bərabər çıxılmalar metoduna əsasən amortizasiya olunur.

Lisenzialar hər hansı bir fəaliyyət növünə dövlət orqanları tərəfindən verilən xüsusi icazələr təşkil edir və verildiyi faydalı xidmət müddəti ərzində bərabər çıxılmalar metoduna əsasən amortizasiya olunur.

3.6. Aktivlərin qiymətdən düşməsi

Faydalı istismar müddəti müəyyən edilə bilməyən aktivlər amortizasiya olunmur və hər il qiymətdən düşmə məqsədləri üçün testdləşdirmə aparılır. Amortasiya olunan aktivlər, əgər hər hansı bir hadisə və ya şəraitin dəyişməsi balans dəyərinin bu aktivlərin əvəzinin ödənilmə dəyəri olmasını göstərsə, hər dəfə qiymətdən düşmə məqsədləri üçün qiymətləndirilir. Qiymətdən düşmə zərəri aktivin balans dəyərinin onun əvəzinin ödənilmə dəyərindən artıq olan məbləğində tanınır. Əvəzin ödənilməsi dəyəri aşağıdakı iki meyarlardan daha böyük olan məbləğlərdən biridir.

(a) Aktivin satışı üzrə xərclər çıxılmaqla ədalətli dəyəri;

(b) İstifadə edilmə dəyəri.

Aktivlərin qiymətdən düşməsi məqsədləri üçün aktivlər pul axınlarını eyniləşdirən qruplaşdırma qaydasında ən kiçik qruplara bölünürlər.

3.7. İntestisiyalar

Cəmiyyət özünün investisiyalarını aşağıdakı şəkildə təsnifləşdirir:

- Ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və zərərlər hesabında əks etdirilən maliyyə aktivləri;
- Borc vəsaitləri və debitor borclar;
- İntestisiyalar;
- Satış üçün nəzərdə tutulmuş maliyyə aktivləri.

Təsnifləşdirmə investisiyaların hansı məqsədlə alınmasından asılıdır. Rəhbərlik investisiyaların təsnifləşdirilməsini onların ilkin tanınması zamanı müəyyən edir və hər bir hesabat tarixinə onları yenidən nəzərdən keçirir.

(a) Ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və zərərlər hesabında əks etdirilən maliyyə aktivləri

Bu kateqoriya iki alt kateqoriyaya bölünür: ticarət üçün nəzərdə tutulmuş maliyyə aktivləri ilə ilkin tanınmış ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və zərərlər hesabında əks etdirilən maliyyə aktivləri. Maliyyə aktivləri bu kateqoriyaya o zaman aid edilir ki, onlar yaxın gələcəkdə satış üçün nəzərdə tutulmuşdur və onlar rəhbərlik tərəfindən belə ifadə edilmişdir. Törəmə maliyyə alətləri deyildirlər. Əgər bu aktivlər satış üçün nəzərdə tutulmuşdursa və ya onların satılması balans hesabatı tarixindən bir ildən artıq olmayan

müddətdə nəzərdə tutulmuşdursa, bu kateqoriyanın aktivləri qısamüddətli aktivlər kimi təsnifləşdirilirlər.

(b) Borc vəsaitləri və debitor borcları

Borc vəsaitləri və debitor borcları təsbit edilmiş və ya müəyyən edilə bilən ödəmə müddəti olan və aktiv bazarda qiyməti təyin edilməyən (katirovka olunmayan) qeyri-törəmə maliyyə aktivləridir. Onlar o vaxt yaranırlar ki, Cəmiyyət debitor borclarının satılması niyyəti olmadan pul vəsaitlərini, malları və xidmətləri birbaşa debitora təqdim edir. Belə borc vəsaitləri və debitor borcları dövriyyə aktivləri kimi təsnifləşdirilirlər və qısamüddətli aktivlərə aid edilirlər (əgər ödəmə müddəti mühasibat balansının tərtib edilmə tarixindən bir ilədək müddətdən artıq deyildirsə). Borc vəsaitləri və debitor borcları mühasibat balansında < Debitor borcları > maddəsinin tərkibində əks etdirilmişlər.

(c) Ödəmə müddətinə qədər saxlanılmış (dayandırılmış) investisiyalar

Ödəmə müddətinə qədər saxlanılmış (dayandırılmış) investisiyalar təsbit edilmiş ödəmə müddəti olan elə qeyri-törəmə maliyyə aktivləridir ki, onlarla münasibətdə ödəniş müddətinin çatmasına qədər Cəmiyyətin onları saxlamağa qəti niyyəti və imkanı vardır. Hesabat dövründə Cəmiyyətin bu kateqoriyalar üzrə heç bir investisiya olmamışdır.

(d) Satış üçün nəzərdə tutulmuş maliyyə aktivləri

Satış üçün nəzərdə tutulmuş maliyyə aktivləri bu kateqoriyada nəzərdə tutulmamış və ya digər kateqoriyalarda təsnifləşdirilməmiş qeyri-törəmə maliyyə alətləridir. Əgər rəhbərliyin bu aktivləri mühasibat balansının tətbiq edilmə tarixindən bir ilədək müddətdə satmaq niyyəti yoxdursa, onlar qeyri-dövriyyə aktivlərinə aid edilənlər və uzunmüddətli aktivlərin tərkibində əks etdirilirlər.

3.8. Ehtiyatlar

Ehtiyatlar iki göstəricidən ən aşağı dəyərə malik olan qiymət üzrə əks etdirilirlər:

(a) Maya dəyəri

(b) Xalis satış dəyəri

Ehtiyatlar faktiki maya dəyəri ilə əks etdirilir. Ehtiyatların maya dəyəri birinci satınalmaların qiyməti üzrə (FIFO metodu) hesablanır. Hazır məhsulun və bitməmiş istehsalın maya dəyərində xammal və material xərcləri, istehsal işçilərin əmək haqqı xərcləri, istehsal işçilərinin əmək haqqı xərcləri, sair birbaşa xərclər, həmçinin inzibati xərclərin müvafiq hissəsi daxil edilir. Xalis satış dəyəri-adi təsərrüfat fəaliyyəti zamanı qiymətləndirilmiş mümkün satış qiyməti ilə satış üzrə xərclər arasındakı fərq məbləğidir. Ehtiyatların dəyərində, bu xammal və material ehtiyatlarının əldə edilməsi ilə bağlı olan və müvafiq pul axınının hədcinqləşdirilməsi alətləri üzrə mənfəət və zərərlər hesabından keçirilmiş zərərlər daxil edilir.

3.9. Alıcılar və sifarişçilərin debitor borcları

Alıcılar və sifarişçilərlə hesablaşmalar ilkin olaraq ədalətli dəyər üzrə əks etdirilir. Sonradan isə qiymətdən düşmə ehtiyatlarının (rezervlərinin) yaradılması metodu ilə amortizasiya olunmuş dəyər ilə uçota alınır. Alıcılar və sifarişçilərin debitor borcları üzrə qiymətdən düşmə ehtiyatları (rezervi) o halda yaradılır ki, elə obyektiv sübutlar mövcuddur ki, Cəmiyyət tətəfindən ilkin maliyyələşmə nəticəsində yaranmış debitor borclarının yığılması mümkün deyildir və ya bütün debitor borclarının ödənilməsi mümkünsüzdür. Ehtiyatların (rezervin) məbləği aktivin balans dəyəri ilə pul vəsaitləri axınının effektiv faiz dərəcəsi nəzərə alınan fərz edilən diskontlaşdırılmış dəyəri arasındakı fərkdir. Ehtiyatların (rezervlərin) yaradılması və ya dəyişməsi mənfəət və zərərlər haqqında hesabatda əks etdirilir.

3.10. Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri

Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri asanlıqla müəyyən nağd pul məbləğinə çevrilə bilən və dəyəri cüzi dəyişikliklərə məruz qalan maddələrdir. Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri maddəsində kassada olan nağd pul vəsaitləri, yolda olan pul köçürmələri, bank hesablaşma hesabları, digər tələbli bank hesabları, pul vəsaitlərinin ekvivalentləri, bank overdraftları və ödənilmə müddəti üç aydan artıq olmayan digər yüksək likvidli investisiyalar əks etdirilir. Mühasibat balansında bank overdraftları qısamüddətli öhdəliklərin tərkibində qısamüddətli faiz xərcləri yaradan öhdəliklər maddəsi üzrə əks etdirilir.

3.11. Nizamnamə kapitalı

Cəmiyyət səhmdar kapitalına malikdir.

3.12. Kreditlər və borclar

Kreditlər və borclar ilkin olaraq sövdələşmənin aparılmasına çəkilən xərclər çıxılmaqla, ədalətli dəyər üzrə tanınır. Sonrakı dövrlərdə kreditlər və borclar amortizasiya olunan dəyəri ilə əks etdirilir: İstənilən alınmış vəsaitlər və ödənilmiş məbləğlər arasındakı fərq kredit və borcların verilmə müddəti ərzində mənfəət və zərərlər haqqında hesabatda əks etdirilir. (Effektiv faiz dərəcəsi metodu istifadə edilməklə)

Konvertasiya olunan istiqrazların öhdəliklərə aid olan hissəsinin ədalətli dəyəri konvertasiya olunmayan istiqrazlara ekvivalent bazar faiz dərəcəsi tətbiq edilməklə müəyyən olunur. Bu məbləğ konvertasiyada ləğv olunma müddətinə və istiqrazların ödəmə müddətinin çatması müddətinə qədər amortizasiya olunan öhdəliyin dəyəri kimi əks etdirilir. Alınmış qalan vəsaitlər konvertasiyaya opsiyon kimi mənfəət vergisi effekt çıxılmaqla kapitala əlavə edilir.

Kreditlər və borclar, Cəmiyyət tərəfindən bu öhdəliklərin ödənilmə müddətinin mühasibat balansının tərtib edilmə müddətindən ən azı bir ildən artıq olan müddətə

ödəniləcəyi barədə şərtsiz hüquqi olması halları istisna olmaqla, qısamüddətli öhdəliklər kimi təsnifləşdirilir.

3.13. Mənfəət vergisi

Mənfəət vergisi hazırkı maliyyə hesabatlarında balans tarixinə Azərbaycan Respublikasının qüvvədə olan qanunvericiliyinə uyğun olaraq hesablanmışdır. Mənfəət vergisi xərci cari və təxirəsalınmış mənfəət vergisindən ibarət olub, mənfəət və zərər hesabatında qeydə alınır. Lakin, həmin və ya başqa dövrdə bilavasitə kapital hesablarında qeydə alınan əməliyyatlara aid olan vergilər bilavasitə kapital hesablarında qeydə alınır.

Cari mənfəət vergisi, cari və ya əvvəlki dövrlər üzrə vergiyə cəlb edilən və ya zərər ilə əlaqədar vergi orqanlarına ödəniləcək və ya onlardan geri alınacaq (əvəzləşdiriləcək) məbləği təşkil edir. Vergiyə cəlb edilən mənfəət və ya zərər, maliyyə hesabatlarının müvafiq vergi bəyannamələrinin təqdim edilməsindən əvvəl təsdiqləndiyi halda təxmini göstəricilərə əsasən hesablanır. Mənfəət vergisindən başqa digər vergilər inzibati və digər əməliyyat xərcləri kimi qeydə alınır.

Təxirə salınmış mənfəət vergisi üzrə ehtiyat (rezerv) öhdəliklər metodu isdifadə edilməklə tam həcmdə yaradır. Təxirə salınmış mənfəət vergisi, aktivlərin və öhdəliklərin vergitutma bazası ilə onların maliyyə hesabatlarında əks etdirilmiş balan dəyəri arasında meydana çıxan bütün zaman fərqləri üzrə müəyyən edilir. Lakin təxirə salınmış mənfəət vergisi, aktivlərin və ya öhdəliklərin ilkin tanınması zamanı meydana çıxırsa, o halda təxirə salınmış mənfəət vergisi uçotda əks etdirilmir (əgər sövdələşmənin həyata keçirildiyi anda nə mühasibat mənfəətinə, nə də vergiyə cəlb edilən mənfəətə təsir etməyən biznesin birləşdirilməsi ilə əlaqədar deyildirsə). Təxirə salınmış mənfəət vergisi mühasibat balansının tərtib edilmə tarixinə qüvvədə olan Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsində müəyyən edilmiş vergi dərəcələrinə müvafiq olaraq hesablanır.

Təxirə salınmış vergi aktivləri o zaman tanınır ki, gələcəkdə zaman fərqləri məbləğində azaldıla biləcək vergiyə cəlb ediləsi mənfəət əldə edilməsi ehtimalı vardır.

3.14. Qarşıdakı xərclər və ödənişlər üzrə ehtiyatlar (rezervlər)

Ətraf mühitin bərpa olunmasına, restrukturizasiyaya və məhkəmə çəkişmələrinə ehtiyatlar (rezervlər) o zaman yaradılır ki:

- Cəmiyyət keçmiş dövrlərdə baş vermiş hadisələr nəticəsində hər hansı hüquqi öhdəliklər daşıyır və ya könüllü surətdə öz üzərinə ənənəvi öhdəliklər qəbul edilmişdir;
- Ehtimallar vardır ki, bu öhdəliklərin sahmana salınması üçün pul vəsaitlərinin axını labüddür;
- Bu öhdəliklərin məbləği etibarlı surətdə hesablanı bilər.

Resturukurizasiya xərcləri üzrə ehtiyatlara icarə müəqavilələrinin vaxdından əvvəl ləğv edilməsinə görə cərimə sanksiyaları və işçilərə ödənilən işdən çıxma müavinətləri daxildir. Gələcək dövrlərin əməliyyat zərərləri üzrə ehtiyatlar yaradılır.

3.15. Gəlirin tanınması

Gəlir satılmış mal, iş və xidmətlərin ədalətli dəyəri ilə (əlavə dəyər vergisi çıxılmaqla) tanınır. Satışdan gəlir aşağıdakı qaydada tanınır:

(a) Xidmətlərin göstərilməsindən gəlirlər

Xidmətlərin göstərilməsindən gəlirlər o hesabat dövrünə aid edilir ki, bu xidmət göstərilmişdir və xidmət göstərilməsi üzrə konkret sövdələşmənin tələbləri başa çatdırılmışdır. Konkret sövdələşmənin tələblərinin başa çatdırılmayı dərəcəsi faktiki göstərilmiş xidmətlərin həcmnin sövdələşmə üzrə göstəriləcək xidmətlərin ümumi həcmindəki payı kimi qiymətləndirilir.

(b) Faiz gəlirləri

Faiz gəlirləri effektiv faiz dərəcəsi metodu istifadə edilməklə zaman tənəsüblüyü əsasında tanınır. Debitor borcunun dəyərinin aşağı düşməsi hallarında Cəmiyyət balans dəyərini əvəzi ödənilə bilən dəyərə qədər aşağı salır. Dəyərin bu qaydada aşağı salınması, maliyyə alətlərinin effektiv faiz dərəcəsi ilə istifadə edilməklə, ilkin tanınma tarixinə pul vəsaitləri axının gələcək diskotlaşdırılmış hesablamaları yolu ilə müəyyən edilir. Dəyəri aşağı salınmış faiz gəlirləri konkret şəraitdən aslı olaraq, pul vəsaitlərinin daxil olması və ya xərclərin ödənilməsi qaydasında tanınır.

(c) Dividend gəlirləri

Dividend gəlirləri o zaman tanınır ki, təsisçilərin mənfəət əldə etmək hüququ müəyyən olunmuşdur.

3.16. İcarə

Mülkiyyət hüququndan irəli gələn risklərin və səmərələrin əhəmiyyətli hissəsinin icarəyə verəndə qalması hallarında icarə, əməliyyat icarəsi kimi təsnifləşdirilir. Əməliyyat icarəsi müqaviləsi üzrə ödənişlər bütün icarə müddəti üzrə bərabər hissələrə bölünməklə, mənfəət və zərərlər haqqında hesabatda əks etdirilir.

3.17. Dividendlərin verilməsi

Cəmiyyətin səhmdarlarına dividendlər maliyyə hesabatlarında öhdəlik kimi o dövrdə tanınır ki, həmin dövrdə Cəmiyyətin səhmdarları tərəfindən təsdiq edilmişdir (qərar qəbul edilmişdir).

2024-cü ilin yekunlarına görə Cəmiyyət tərəfindən təsisçilərə dividendlər elan edilmişdir.

3.18. Müqayisəli məlumatlar

Əvvəlki hesabat dövrlərində Cəmiyyət faiz gəlirlərini və dividend gəlirlərini “maliyyə gəlirləri (xərcləri)-netto” maddəsi üzrə açıqlanmışdır. Rəhbərlik belə hesab edir ki, göstərilən gəlirlərin əməliyyat fəaliyyətindən mənfəətin hesablanması bölməsinə aid olan “sair gəlirlər (xərclər)-netto” hesabına daxil edilməsi Cəmiyyətin fəaliyyətinin nəticələrini daha düzgün əks etdirir.

4. Maliyyə risklərinin idarə edilməsi

Cəmiyyətin fəaliyyəti bir sıra maliyyə risklərinə meyllidir: bazar riski (valyuta riskləri, faiz dərəcələrinin dəyişməsinin ədalətli dəyərə təsir riski və qiymət riski daxil olmaqla) kredit riski; likvidlik riski və faiz dərəcələrinin dəyişməsinin pul vəsaitləri axınına təsiri riski. Cəmiyyət risklərin idarə olunması üzrə proqramı, maliyyə risklərinin qabaqcadan müəyyən edilə bilməməsi amilinə cəmləşdirilmişdir (fokusuna yığılmışdır) və Cəmiyyətin fəaliyyətinin maliyyə nəticələrinə potensial əlverişsiz təsirinə minimallaşdırılmasına yönəldilmişdir. Cəmiyyət müəyyən risklərin hedcinqləşdirilməsi üçün törəmə maliyyə alətlərindən istifadə edir.

(a) *Bazar riski*

(i) *Valyuta riski*

Cəmiyyət beynəlxalq iqtisadi əlaqələrə malikdir və ona görə də xarici valyuta kurslarının (əsasən, ABŞ dolları, avro, rus rublu) dəyişməsindən valyuta risklərinə meyllidir. Gələcək kommersiya sövdələşmələri, tanınmış aktivlər və öhdəliklər, həmçinin xarici şirkətlərə netto-investisiyalara münasibətdə mübadilə kurslarının dəyişməsi riski mövcuddur.

(ii) *Qiymət riski*

Cəmiyyət göstədiyi xidmətlər üzrə qiymət riskinə mübtəla deyildir. Analoji xidmətlər bazarında faktiki rəqabətin olmaması buna əsas verir.

Qiymətlər xidmət bazarında tələbatdan, göstərilən xidmətlərin keyfiyyətindən və bu xidmətləri təklif edən digər şirkətlərlə rəqabətdən formalaşır və tənzimlənir.

(b) *Kredit riski*

Cəmiyyət əhəmiyyətli kredit riskinə mübtəla deyildir. Törəmə alətlərlə sövdələşmələr və pul əməliyyatları yalnız yüksək ödəmə qabiliyyəti olan maliyyə institutları ilə aparılır. Cəmiyyət tərəfindən heç bir istisnaya yol vermədən bütün maliyyə institutları üçün kredit riskini məhdutlaşdıran prosedurlar işlənmişdir.

(c) *Likvidlik riski*

Likvidlik riskinin ehtiyatkarlıqla idarə edilməsi pul vəsaitləri və dövriyyədə olan qiymətli kağızların kifayət həcminin saxlanması, açılmış kredit xətləri vasitəsi ilə adekvat maliyələşmə imkanlarını və ortaya çıxacaq disbalans hallarında operativ idarəetmə imkanlarını nəzərdə tutur.

(d) Faiz dərəcəsinin dəyişməsinin pul vəsaitləri axınına və ədalətli dəyərə təsiri riski

4.2. Törəmə maliyyə alətləri və hedcinq əməliyyatları

Törəmə maliyyə alətləri müvafiq sövdələşmələrin (kontaktların) bağlanma tarixinə ilkin balans dəyəri ilə uçota alınır: sonradan ədalətli dəyərə yenidən qiymətləndirmə tələb edir. Bu qaydada müəyyən edilmiş gəlirlər və zərərlər maliyyə alətlərinin hedcinq aləti kimi təsnifləşdirməsindən asılıdır. Hedcinqləşdirmə məqsədləri ilə qəbul edilmiş maliyyə aktivlərinin ədalətli dəyəri on sayılı Qeyddə açıqlanmışdır. Kapitalın tərkibində hedcinq ehtiyatlarının hərəkəti 16 sayılı Qeyddə açıqlanmışdır.

(a) Ədalətli dəyərin hedcinqləşdirilməsi

Cəmiyyət tərəfindən pul vəsaitləri axınının hedcinqləşdirilməsi aləti kimi təsnifləşdirilən törəmə alətlətinin ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və zərərlər haqqında hesabatda hedcinqləşmə riskinə aid olan hedcinqləşdirilən maliyyə aktivləri və öhdəliklərinin ədalətli dəyərinin dəyişməsi ilə birlikdə əks etdirilir.

(b) Pul vəsaitləri axınının hedcinqləşdirilməsi

Cəmiyyət tərəfindən pul vəsaitləri axınının hedcinqləşdirilməsi aləti kimi təsnifləşdirilməsi aləti kimi təsnifləşdirilən törəmə alətlərin ədalətli dəyərinin dəyişməsinin effektiv hissəsi kapitalın tərkibində tanınır (bu dəyişmənin effektiv olmayan hissəsi mənfəət və zərərlər haqqında hesabatda əks etdirilir).

(c) Xüsusi hedcinqləşdirmə əməliyyatı uçotu tətbiq edilməyən törəmə alətlər.

Bir sıra maliyyə alətləri xüsusi hedcinqləşdirmə əməliyyatı uçotu qaydalarına aid edilmir. Hedcinqləşdirmə əməliyyatları tətbiq edilməyən maliyyə alətlərinin dəyişməsi birbaşa mənfəət və zərərlər haqqında hesabatda əks etdirilir.

4.3. Ədalətli dəyərin qiymətləndirilməsi

Aktiv bazarda dövriyyədə olmayan maliyyə alətlərinin (birjadan kənar maliyyə alətləri) ədalətli dəyəri müxtəlif qiymətləndirmə metodları vasitəsi ilə müəyyən edilir. Cəmiyyət hesabat tarixinə bazar şəraitindən asılı olaraq mövcud olan bir neçə qiymətləndirmə metodundan istifadə edir. Uzunmüddətli borcların ədalətli dəyərinin müəyyən edilməsi üçün analoji alətlər üçün birja qiymətləri və ya dilerlərin kotirovkaları tətbiq edilir. Qalan maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərinin müəyyən edilməsi üçün hesablama pul vasitələri axınının diskontlaşdırılması metodu istifadə edilir. Faiz svoplarının ədalətli dəyəri pul vəsaitlərinin gələcək axınının törəmə dəyəri kimi hesablanır.

Forvard valyuta sövdələşmələrinin (kontraktlarının) ədalətli dəyəri bazarda təkmül tapmış forvard valyuta kurslarından istifadə edilməklə hesablanır.

5. Uçot siyasətinin tətbiqi zamanı əhəmiyyətli mühasibat təxminləri və fərziyyələri

Cəmiyyət növbəti maliyyə ili ərzində hesabatlarda əks etdirilən aktiv və öhdəliklərin məbləğinə təsir göstərən təxminlər və fərziyyələr irəli sürür. Həmin təxminlər və fərziyyələr müntəzəm olaraq rəhbərliyin təcrübəsinə və digər amillərə, həmçinin rəhbərliyin fikrincə mövcud şəraitə uyğun olaraq əsaslandırılmış gələcək hadisələr üzrə təxminlərə əsasən təhlil edilir. Uçot siyasətinin tətbiqi zamanı rəhbərlik həmçinin peşəkar mülahizələr və rəziyyətlər irəli sürür. Maliyyə hesabatlarında əks etdirilən məbləğlərə daha çox təsir göstərən peşəkar mülahizələr və növbəti maliyyə ili ərzində aktiv və öhdəliklərin balans dəyərində əhəmiyyətli düzəlişlərin edilməsinə səbəb olan təxminlərə aşağıdakılar daxildir:

5.1. Müştəri debitor borclarının dəyərsizləşməsi üzrə zərərlər

Gələcək pul vasitələri hərəkətinin məbləğini və müddətini təxmin edərkən istifadə edilən metodologiya və mülahizələr, təxmini və həqiqi zərərlər arasındakı hər hansı fərqi azaltmaq məqsədi ilə müntəzəm olaraq nəzərdən keçirilir.

5.2. Binaların yenidən qiymətləndirilməsi

Cəmiyyətin balansında 31 dekabr 2024-cü il tarixə bina olmuşdur.

5.3. Vergi qanun vericiliyi

Azərbaycan Respublikasının vergi, əmək, sosial sığorta, valyuta və gömrük qanunvericiliyi ilə nəzərdə tutulan qaydalar tətbiq edilir.

6. Yeni və ya yenidən işlənmiş standartların qəbulu və şərh

Nəşr edilmiş, lakin Cəmiyyətin maliyyə hesabatlarının verilməsi tarixinə qədər qüvvəyə minməmiş standartlar və onlara aid şərhələr aşağıda açıqlanır. Onlar qüvvəyə mindiyi zaman Cəmiyyət bu standartları qəbul etmək naliyyətidədir.

BMHS 9 Maliyyə Alətləri. BMHS verilən BMS 39-un dəyişdirilməsi üzrə BMSSŞ işinin birinci mərhələsini əks etdirən və BMS 39 kimi təyin olunan maliyyə aktivinin ölmülməsi və maliyyə öhdəlikləri üçün tətbiq edilir. Standart 1 yanvar 2013-cü il və ya bu tarixdən sonra başlayam illik dövrlər üçün ilk başda təsirli oldu, lakin BMHS 9-un düzəlişləri, 2011-ci ilin dekabr ayında buraxılmış BMHS 9 və Keçid Açıqlamalarının məcburi qüvvəyə minmə tarixi 1 yanvar 2015-ci il məcburi qüvvəyə minmə tarixinə köçürülüb. Sonrakı mərhələdə MBHS hedic mühasibatına və maliyyə aktivlərinin zədələrinə müraciət edir. BMHS 9-un birinci mərhələsinin qəbul edilməsi Cəmiyyətin maliyyə aktivlərinin təsnifatı və ölçülməsinə təsir edəcək, lakin Cəmiyyətin maliyyə öhdəliklərinin təsnifatı və

ölçülməsinə təsir etməyəcək. Bütün mərhələləri əhadə edən yekun standartlar verildiyi zaman Cəmiyyət digər mərhələlərilə əlaqədar kəmiyyətin təsirini müəyyən edəcək.

İnvestisiya müəsisələri (BMHS 10, BMHS 12 və BMS 27 üçün düzəlişlər). Bu düzəlişlər BMHS 10 daxilində aktivin tərəfini qarşılayan müəsisələr üçün istisna birləşmələr haqqında tələbləri təmin etdikdən sonra 1 yanvar 2014-cü il və ya bu tarixdən sonra başlayan dövrlər üçün təsirlidir. İstisna birləşmələr mənfəət və ya zərər vasitəsi ilə investisiya müəsisələrinin filallarının dəyərlə hesablanmasını tələb edir. Bu dəyişiklik Cəmiyyətə uyğun olacağı gözlənilir, çünki Cəmiyyətdəki müəsisələrin heç birinə BMHS 9 daxilində investisiya müəsisəsi olmağa səlahiyyət verilməyəcək.

BMS 32 Maliyyə Aktivlərinin və Maliyyə Öhdəliklərinin Əvəzləşdirilməsi – BMS 32-yə Düzelisler. Bu düzəlişlər “hal-hazırda qanuni həyata keçirilə bilən kompensasiya hüququna malikdir” ifadəsinin mənasını və əvəzləşdirilmə üçün səlahiyyət qazanmaq üçün evlərin təmizlənməsinin qeyri-sinxron nizamasalma mexanizmləri aydınlaşdırır. Bunlar 1 yanvar 2014-cü ildə və ya sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minmişdir. Bu düzəlişlərin cəmiyyətə uyğun olması gözlənilir.

BMHŞK Şərhi 21 Yığımlar (BMHŞK 21). BMHŞK 21 aydınlaşdırır ki, ödənişi uyğun qanunvericiliklə müəyyən edildiyi kimi işə salan fəaliyyət baş verdikdə müəssisə yığım üçün öhdəlik tanıyır. Minimum kandara çatmaqla işə salınan yığım üçün şərh aydınlaşdırır ki, dəqiqləşdirilmiş minimum kandara çatmazda qabaq heç bir öhdəlik gözlənilməməlidir. BMHŞK 21 1 yanvar 2014-cü il və ya sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvədədir. Cəmiyyət BMHŞK 21-in gələcək maliyyə hesabatlarına əhəmiyyətli maliyyə təsiri göstərəcəyini gözləmir.

BMS 39 Törəmələrin Yeniliyi və Hədc Mühasibatının Davamı – BMS 39-a Düzelisler. Bu düzəlişlər hədcinq aləti kimi təyin edilmiş törəmə yeniliyi müəyyən kriteriyalarla qarşılaşdıqda hədc mühasibatının güzəştindən yüngüllük təmin edir. Bu düzəlişlər 1 yanvar 2014-cü il və ya sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvədədir. Cari dövr ərzində Cəmiyyət öz törəmələrini yeniləməyib. Hər halda, bu düzəlişlər gələcək yeniliklər üçün nəzərə alınacaq.

6.1. Digər yeni standartlaşdırmalar və şərhələr

Cəmiyyət tərəfindən əvvəllər aşağıdakı yeni standartlaşdırmalar və şərhələr qəbul edilmişdir:

* BMHŞK-4 (Beynəlxalq Maliyyə Hesabatı üzrə Şərhlər Komitəsi - IFRIC) “Müqavilədə lizinq əlamətlərinin mövcud olmasının müəyyən edilməsi” (1 yanvar 2006-cı il tarixdən qüvvəyə minmişdir). BMHŞK 4 uyğun olaraq müqavilədə lizinq əlamətlərinin mövcud olub-olmadığının müəyyən edilməsi müqavilənin iqtisadi məzmununa əsaslanmalıdır. Bu məqsədlə müqavilədə: a) müqavilənin yerinə yetirilməsinin konkret aktiv və ya aktivlərin istifadəsi ilə əlaqəli olub-olmadığının və b) müqavilədə aktivdən istifadə hüququnun ötürülməsinin nəzərdə tutulub-tutulmadığının müəyyən edilməsi tələb olunur.

* BMS 39 (Düzəliş) “Ədalətli dəyər prinsipi ilə qiymətləndirmə imkanı” (1 yanvar 2006-cı il tarixindən qüvvəyə minmişdir). 39 sayılı BMS-ı (2003-cü ildə yenidən işlənmiş) uyğun olaraq, müəssisələr ilkin uçot zamanı qiymətləndirmənin nəticələrini mənfəət və zərər hesabatında (“maliyyə alətlərinin mənfəət və zərər hesabatında ədalətli dəyərlə ölçülməsi”) qeydə almaqla, bütün maliyyə alətlərini qəti surətdə ədalətli dəyərlə ölçülməli maliyyə alətləri kimi təsnifləşdirə bilər. Standarta edilmiş düzəliş “mənfəət və zərər hesabatında ədalətli dəyərlə ölçülən” maliyyə alətləri anlayışını dəyişdirmiş və maliyyə alətlərinin bu kateqoriyaya aid edilməsi imkanını məhdudlaşdırmışdır. Bu düzəliş hazırkı maliyyə hesabatlarına əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərməmişdir.

Qəbul olunmuş lakin qüvvədə olmayan standartlar

Maliyyə hesabatlarının hazırlanması üçün növbəti yeni, düzəliş və dəyişikliklər edilmiş bəyanatlar ilk dəfə 1 yanvar 2015-ci il tarixindən başlayan maliyyə ili üçün icbaridir (Bu siyahı aralıq maliyyə hesabatlarına və ya BMUS-un ilk tətbiqçilərinə, onların BMUS Hesabatlarına təsir edən yeni və dəyişdirilmiş tələblər barədə məlumatı ehtiva etmir).

BMHS 9 standartı “Maliyyə alətləri” (2009-cu ilin noyabr ayında buraxılmış və 2010-cu ilin oktyabr ayında dəyişdirilmişdir) – Bu standart maliyyə aktivlərinin təsnifatı üzrə növbəti yeni tələbləri təqdim edir:

“Biznes modeli” və “Pul vəsaitlərinin hərəkəti xüsusiyyəti” test hər ikisinin tələblərinə cavab verən borc alətləri amortizasiya olunmuş maya dəyərində ölçülür, (bəzi məhdud hallarda ədalətli dəyərin tətbiq olunması yol veriləndir).

Kapital alətlərinə investisiyalar yalnız mənfəət və zərərdə tanınmış dividendlərlə “digər məcmu gəlir daxilində ədalətli dəyər” kimi təyin edilə bilər. Bütün digər maliyyə alətləri (törəmələr də daxil olmaqla) hər bir hesabat dövrünün sonunda ədalətli dəyərlə ölçülür.

“Əlaqədar törəmə alətləri” anlayışı Standart daxilində maliyyə aktivləri üçün tətbiq edilmir və bütünlüklə yuxarıda qeyd olunan qaydalara uyğun olaraq tanınmalı və ölçülməlidir.

Yenidən işlənmiş 9№-li BMHS maliyyə öhdəliklərinin təsnifatı və ölçülməsi üzrə yeni tələbləri və BMUS 39 Maliyyə Alətləri: Tanınma və ölçülmə üzrə mövcud tanınmanın dayandırılması tələblərini özündə birləşdirir.

Yenidən işlənmiş maliyyə öhdəlikləri üzrə ehtiyatlar əksər öhdəliklər üçün amortizasiya olunmuş maya dəyərini qoruyub saxlamışdır. Yeni tələblər müəssisə öhdəliklərini mənfəət və ya zərər vasitəsilə ədalətli dəyərdə tanıdığı zaman tətbiq olunur- bu halda, müəssəsin kredit riskinə bağlı ədalətli dəyərindəki dəyişiklik mənfəət və ya zərər hesabatında deyil, digər məcmu gəlirlərdə tanınır.

Maliyyə öhdəliklərinin təsnifatı ölçülməsi ilə bağlı BMHS 9-un ən əhəmiyyətli təsiri maliyyə öhdəliyinin ədalətli dəyərində dəyişikliklərin uçotu ilə bağlıdır ki, kredit riskində

dəyişiklik mənfəət və ya zərər vasitəsilə ədalətli dəyərlə təyin edilir. Xüsusilə, 9 sayılı BMHS, mənfəət və ya zərə vasitəsilə ədalətli dəyərlə nəzərdə tutulmuş maliyyə öhdəlikləri üçün, maliyyə öhdəliyinin ədalətli dəyərindəki kredit riskinə aid dəyişikliyin məbləği mənfəət və zərərdə uyğunsuzluq və kənarlaşmalara səbəb olmadığı halda digər məcmu gəlirdə tanınır. Maliyyə öhdəliyi üzrə kredit riskinə aid edilən ədalətli dəyərdə dəyişikliklər mənfəət və zərər hesabatından kənar təsnifləşdirilmir. Hal-hazırda 39 sayılı BMUS-a əsasən, maliyyə öhdəliyinin ədalətli dəyərindəki dəyişikliklərin məbləği ədalətli dəyərdə olduğu kimi bütünlüklə mənfəət və ya zərərdə tanınır.

Tanınmanın dayandırılması ilə bağlı müddəalar BMUS 39-dan demək olar ki, dəyişməz olaraq keçirilmişdir. BMHS 9, dəyərsizləşmə üzrə tələblər, təlimat və hedcinq uçotu daxil olmaqla 1 Yanvar 2015-ci il və ondan sonrakı illik dövrlər üçün qüvvəyə minir. Müəssisə təxmin edirlər ki, BMHS 9 qüvvədə olduğu dövrdən başlayaraq tətbiq olunacaq və onun tətbiqi müəssisəsinin maliyyə hesabatlarına əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərəcək. Lakin ətraflı baxış tamamlanana qədər həmin təsir ilə bağlı əsaslı mülahizələrin irəli sürülməsi əlverişli deyil.

Nəşr edilmiş, lakin hələ qüvvəyə minməmiş yeni və yenidən işlənmiş bildirişlər.

Müəssisə BMUŞŞ-in buraxdığı, lakin hələ 1 Yanvar 2015-ci il tarixində başlayan maliyyə ili üçün qüvvəyə minməyən, aşağıdakı yeni, yenidən işlənmiş və ya düzəlişlər edilmiş bildirişləri tətbiq etməmişdir. Müəssisə rəhbərləri yeni standartların, düzəlişlərin və şərtlərin potensial təsirini praktiki cəhətdən mümkün olduğu qədər qiymətləndirmişdir.

10 sayılı MHBS və 28 sayılı MUBS- Payçı və onun Asılı müəssisəsi və ya Birgə Müəssisəsi Arasında Aktivlərin Satışı və ya Əvəzsiz Verilməsi-10 sayılı MHBS və 28 sayılı MUBS-ə düzəlişlər 1 yanvar 2016-ci il tarixindən başlanan dövrlər üçün qüvvədədir.

Əsas tələblər

Düzəlişlər 10 sayılı MHBS və 28 sayılı MUBS arasında satılmış, asılı və ya birgə müəssisəyə çevrilmiş törəmə müəssisədə nəzarətin itirilməsinə aid ziddiyyətlərlə bağlıdır. Düzəlişlər aydınlıq gətirir ki, "Müəssisələrin Birləşməsi" adlı 3 sayılı MHBS-də payçı və onun asılı müəssisəsi və ya birgə müəssisə arasında biznesə aid olan aktivlərin satışından və ya bağışlanmasından yaranan gəlir və ya zərər tam tanınmalıdır. Belə ki, biznesə aid olmayan aktivlərin satışından və ya əvəzsiz verilməsindən gəlir və ya zərər asılı və ya birgə müəssisədə əlaqəli olmayan payçıların maraqları çərçivəsində tanınmalıdır.

Keçid

Düzəlişlər prospektiv olaraq tətbiq olunmalıdır. Erkən tətbiq etmə icazə verilir, lakin bu zaman açıqlamalar verilməlidir.

Təsir

Düzəlişlər təcrübədə müxtəlifliyi aradan qaldıracaq və maliyyə hesabatlarını hazırlayanlara bu cür əməliyyatları qeydə almaq üçün əsaslı qaydalar toplusu verəcəkdir. Lakin biznes anlayışının tətbiqi mübahisəlidir və müəssisələr bu anlayışı belə əməliyyatlarda ehtiyatla nəzərə almalıdırlar.

10 sayılı MHBS, 12 sayılı MHBS və 28 sayılı MUBS İnvestisiya müəssisələri:

Konsolidasiyada istisnalara tətbiq olunur-10 sayılı MHBS,12 sayılı MHBS və 28 sayılı MUBS-ə düzəlişlər 1 yanvar 2016-ci il tarixindən başlanan dövr üçün qüvvəyə minir.

Əsas tələblər

Düzəlişlər investisiya müəssisələrinə 10 sayılı MHBS altında tətbiq olunan istisna hallarına əhatə edir. 10 sayılı MHBS-ə düzəlişlər bütüb törəmə müəssisələrini ədalətli dəyərlə ölçən investisiya müəssisəsinin törəməsi olan ana şirkətin konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının təqdimatından (MHBS 10.4) azad edilməsinə aydınlıq gətirir. Bundan əlavə, düzəlişlər izah edir ki, özü investisiya müəssisəsi olmayıb investisiya müəssisələrinə dəstək xidmətləri göstərən və investisiya müəssisəsinin törəmə şirkəti olan təşkilatlar konsolidə edilir. İnvestisiya müəssisəsinin bütün digər törəmə müəssisələri ədalətli dəyərlə ölçülür. 28 sayılı MUBS-ə düzəlişlər pay metodunun tətbiqi zamanı investora investisiya müəssisəsinin ədalətli dəyər ölçüsünü törəmə şirkət və ya birgə müəssisələrdən əldə olunan gəlirlərə aid etməyə imkan verir.

Keçid

Dəyişikliklər retrospektiv şəkildə tətbiq edilməlidir. Erkən tətbiq etməyə icazə verilir və bu zaman açıqlanması mütləqdir.

Təsir

10 sayılı MHBS və 28 sayılı MUBS-ə düzəlişlər daha ardıcıl standartları tətbiq edənlər üçün faydalı izahatlar təmin edir. Lakin çoxmərtəbəli struktura malik investisiya müəssisələrini təcrübədə müəyyən etmək hələ də çətinlik təşkil edə bilər.

11 sayılı “Birgə Əməliyyatlar uçotu” adlı MHBS-11 sayılı MHBS-ə dəyişikliklər edilməsi

01 yanvar 2016-cı il və bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir.

Əsas tələblər

Bu dəyişikliklər birgə əməliyyatlarda pay əldə edən müəssisədən 3 sayılı MHBS və digər MHBS prinsiplərini tətbiq edərkən 11 sayılı MHBS-in tələblərilə ziddiyyət təşkil edilməməsini tələb edir. Bundan əlavə, müəssisələrdə biznes birləşməsi ilə əlaqədar MHBS

tərəfindən tələb olunan məlumatlar da açıqlamaladır. Dəyişikliklər həmçinin müəssisə tərəfindən yaradılan birgə əməliyyatlara da yalnız və yalnız mövcud biznesin bu əməliyyatların formalaşmasında birbaşa təsirə malik olduğu halda tətbiq edilir. Bundan başqa, dəyişikliklər birgə əməliyyat fəaliyyəti üzərində nəzarəti saxlamaqla, əlavə maraqların əldə olunması üçün daha əvvəl mövcud olan maraqların yenidən qiymətləndirilməsinin tələb edilmədiyi hallara da aydınlıq gətirir.

Keçid

Erkən tətbiqetmə mümkündür və açıqlanmalıdır.

Təsir

14 sayılı MHBS ilk dəfə MHBS tətbiq etməyə başlayan müəssisələri qanunvericilik tənzimləməsilə tanınan aktiv və öhdəliklərinin geri tanınması tələbindən bu qəbildən olan aktiv və öhdəliklərin uçotu ilə bağlı hərtərəfli layihə MUBŞŞ tərəfindən hazırlanana qədər azad edir. Bu cür layihənin hazırlanması MUBSK-gündəmində aktualdır.

1 sayılı MUBS Açıqlanma Təşəbbüsü-1 sayılı MUBS-ə düzəlişlər.

01 yanvar 2020-ci il və bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvədədir.

Əsas tələblər

“Maliyyə Hesabatlarınınin Təqdimatı” adlı 1 sayılı MUBS-ə düzəlişlər əhəmiyyətli dəyişikliklərdən daha çox, mövcud 1 sayılı MUBS-in tələblərini aydınlaşdırır.

Düzəlişlər aşağıdakılara aydınlıq gətirir:

1 sayılı MUBS-də əhəmiyyətli tələblərinə;

Mənfəət və ya zərər və digər məcmu gəlir,eləcə də maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatı(ları)m xüsusi bəndləri daha ətraflı açıqlanmasına;

Müəssisələrin maliyyə hesabatları üzrə qeydlərdə sərbəstliyin mövcudluğuna;

Asılı və birgə müəssisələrin digər məcmu gəlirdə payı iştirak payı metodundan istifadə edilməklə, cəm halında bir maddə kimi təqdim olunmalıdır və sonradan mənfəət və zərəre təsnifləşdirilməyən və ya təsnifləşdiriləcək maddələr arasında qruplaşdırılmalıdır. Bundan başqa düzəlişlər, maliyyə vəziyyəti və mənfəət və zərər hesabatlarında və digər məcmu gəlirdə əlavə yarım maddələrə tətbiq edilən tələbləri aydınlaşdırır.

Keçid

Erkən tətbiq etməyə icazə verilir və müəssisələrdən bunu açıqlamaq tələb olunmuşdur. Çünki, Şura bu düzəlişlərin müəssisənin mühasibat uçotu siyasətinə və uçot qiymətləndirmələrinə təsir etmədiyini hesab edir.

Təsir

Bu düzəlişlər MHBS-in təqdimat və açıqlama tələblərini ödəyən zaman mühakimələri tətbiq etməkdə müəssisələrə yardımçı olma, tanınma və qiymətləndirilmə meyarlarına isə təsir etmir.

16 sayılı MUBS və 38 sayılı MUBS Qəbul olunmuş köhnəlmə və amortizasiya üsullarının aydınlaşdırılması-16 sayılı MUBS və 38 MUBS-ə düzəlişlər

01 yanvar 2020-ci il və bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəlidir.

Əsas tələblər

Düzəlişlər 16 sayılı "Torpaq, tikili və avadanlıqlar" adlı MUBS və 38 sayılı "Qeyri-maddi aktivlər" adlı MUBS-in prinsiplərini aydınlaşdırır. Bu prinsipə görə, gəlir, aktivin istifadəsi nəticəsində sərf olunan iqtisadi faydanı deyil, biznes fəaliyyətindən yaranan iqtisadi faydanın (aktivin fəaliyyəti nəticəsində) formasını əks etdirir. Nəticədə qazanılmış gəlirin gözlənilən cəmi gəlirə nisbəti torpaq, tikili və avadanlıqların köhnəlməsində rol oynaya bilməz, yalnız çox məhdud şəkildə qeyri-maddi aktivlərin amortizasiyasında rol oynaya bilər.

Keçid

Düzəlişlər prospektiv olaraq tətbiq olunmalıdır. Erkən tətbiq etməyə icazə verilir, lakin bu zaman açıqlanmalıdır.

Təsir

Hazırda torpaq, tikili və avadanlıqlar üçün gəlir əsaslı köhnəlmə metodundan istifadə edən müəssisələr öz hazırki köhnəlmə üsullarını qəbul olunan metoda dəyişməli olacaqlar. Bu metod aktivin istifadə müddətinin əvvəlində daha çox köhnəlmə xərci tanıyan azalan qalıq metodudur. Qazanılmış gəlir qeyri-maddi aktivin amortizasiyası üçün çox məhdud hallarda istifadə oluna bilər.

16 sayılı MUBS və 41 sayılı MUBS Kənd təsərrüfatı: Daşyıcı bitkilər-16 sayılı MUBS və 41 sayılı MUBS-ə düzəlişlər

01 yanvar 2020-ci il və bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəlidir.

Əsas tələblər

16 sayılı MUBS və 41 sayılı “Kənd təsərrüfatı” adlı MUBS-ə dəyişikliklər daşıyıcı bitkilər (məsələn meyvə ağacları) tərifinə uyğun olan bioloji aktivləri aid etmək üçün 16 sayılı MUBS-in tətbiq sahəsini dəyişir. Daşıyıcı bitkilərdə yetişən kənd təsərrüfatı məhsulları (məsələn, ağacda yetişən meyvələr) 41 sayılı MUBS-ə tətbiq sahəsində qalacaq. Yeni düzəlişlərə əsasən, daşıyıcı bitkilərin uçotu bundan sonrakı ölçülmə məqsədilə ilkin dəyər və yenidən qiymətləndirmə dəyəri arasında seçimdə daxil olmaqla, 16 sayılı MUBS-in tanınma və ölçülmə tələblərinə uyğun aparılacaq. Bundan başqa daşıyıcı bitkilərlə əlaqəli olan hökumət subsidiyalarının uçotu 41 sayılı MUBS əvəzinə, 20 sayılı “Hökumət subsidiyalarının uçotu və hökuməti yardımı haqqında məlumatların açıqlanması” adlı MUBS-ə uyğun olaraq aparılacaq.

Keçid

Müəssisələr düzəlişləri tam olaraq retrospektiv qaydada tətbiq edə bilirlər. Alternativ olaraq, müəssisə daşıyıcı bitkiləri göstərilmiş erkən dövrün başlanğıcında olan ədalətli dəyəri ilə qiymətləndirməyi seçə bilər. Erkən tətbiq etməyə icazə verilir, lakin bu zaman açıqlanmalıdır.

Erkən tətbiq etməyə icazə verilir və müəssisələrdən bunu açıqlamaq tələb olunmur. Çünki, Şura bu düzəlişlərin müəssisənin mühasibat uçotu siyasətinə və uçot qiymətləndirmələrinə təsir etmədiyini hesab edir.

Təsir

Bu düzəlişlər MUBS-in təqdimat və açıqlama tələblərini ödəyən zaman mühakimələri tətbiq etməkdə müəssisələrə yardımçı olur, tanınma və qiymətləndirilmə meyarlarına isə təsir etmir.

16 sayılı MUBS və 38 sayılı MUBS Qəbul olunmuş köhnəlmə və amortizasiya üsullarının aydınlaşdırılması-16 sayılı MUBS və 38 MUBS-ə düzəlişlər

01 yanvar 2020-ci il və bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvədir.

Əsas tələblər

Düzəlişlər 16 sayılı “Torpaq, tikili və avadanlıqlar” adlı MUBS və 38 sayılı “Qeyri-maddi aktivlər” adlı MUBS-in prinsiplərini aydınlaşdırır. Bu prinsipə görə gəlir, aktivin istifadəsi nəticəsində sərf olunan iqtisadi faydanı deyil, biznes fəaliyyətindən yaranan iqtisadi faydanın (aktivin fəaliyyəti nəticəsində) formasını əks etdirir. Nəticədə qazanılmış gəlirin gözlənilən cəmi gəlirə nisbəti torpaq, tikili və avadanlıqların köhnəlməsində rol oynaya bilməz, yalnız çox məhdud şəkildə qeyri-maddi aktivlərin amortizasiyasında rol oynaya bilər.

Keçid

Düzəlişlər prospektiv olaraq tətbiq olunmalıdır. Erkən tətbiq etməyə icazə verilir, lakin bu zaman açıqlanmalıdır.

Təsir

Hazırda torpaq, tikili və avadanlıqlar üçün gəlir əsaslı köhnəlmə metodundan istifadə edən müəssisələr öz hazırkı köhnəlmə üsullarını qəbul olunan metoda dəyişməli olacaqlar. Bu metod aktivin istifadə müddətinin əvvəlində daha çox köhnəlmə xərci tanıyan azalan qalıq metodudur. Qazanılmış gəlir qeyri-maddi aktivin amortizasiyası üçün çox məhdud hallarda istifadə oluna bilər.

16 sayılı MUBS və 41 sayılı MUBS Kənd təsərrüfatı: Daşyıcı bitkilər-16 sayılı MUBS və 41 sayılı MUBS-ə düzəlişlər

01 yanvar 2020-ci il və bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvədir.

Əsas tələblər

16 sayılı MUBS və 41 sayılı "Kənd təsərrüfatı" adlı MUBS-ə dəyişikliklər daşyıcı bitkilər (məsələn, meyvə ağacları) tərifinə uyğun olan bioloji aktivləri aid etmək üçün 16 sayılı MUBS-in tətbiq sahəsini dəyişir. Daşyıcı bitkilərdə yetişən kənd təsərrüfatı məhsulları (məsələn ağacda yetişən meyvələr) 41 sayılı MUBS-in tətbiq sahəsində qalacaq. Yeni düzəlişlərə əsasən daşyıcı bitkilərin uçotu bundan sonrakı ölçülmə məqsədilə ilkin dəyər və yenidənqiymətləndirmə dəyəri arasında seçim də daxil olmaqla 16 sayılı MUBS-in tanınma və ölçülmə tələblərinə uyğun aparılacaq. Bundan başqa daşyıcı bitkilərlə əlaqəli olan hökumət subsidiyalarının uçotu 41 sayılı MUBS əvəzinə 20 sayılı "Hökumət subsidiyalarının uçotu və hökumət yardımı haqqında məlumatların açıqlanması" adlı MUBS-ə uyğun olaraq aparılacaq.

Keçid

Müəssisələr düzəlişləri tam olaraq retrospektiv qaydada tətbiq edə bilərlər. Alternativ olaraq müəssisə daşyıcı bitkiləri göstərilmiş erkən dövrün başlanğıcında olan ədalətli dəyəri ilə qiymətləndirməyi seçə bilər. Erkən tətbiq etməyə icazə verilir lakin bu zaman açıqlanmalıdır.

Təsir

Tələblər mənfəət və zərərdə kənd təsərrüfatı məhsulunun hələ də ədalətli dəyərdə qiymətləndirilməsinin dəyişkənliyi istisna etməyəcək. Bundan əlavə müəssisələr bu aktivlərin daşyıcı bitkilərdən ayrılıqda ədalətli dəyərini təyin etmək üçün müvafiq metodologiyalar müəyyən etməlidirlər. Bu, qiymətləndirmənin mürəkkəbliyini və obyektivliyini artırır.

27 sayılı MUBS Fərdi Maliyyə Hesabatlarında İştirak Payı Metodu-27 sayılı MUBS-ə Dəyişikliklər

01 yanvar 2020-ci il tarixindən başlanan dövrlər üçün qüvvədədir.

Əsas tələblər

27 sayılı “Fərdi Maliyyə Hesabatları” adlı MUBS, öz fərdi maliyyə hesabatlarında törəmə, asılı və birgə müəssisələrindəki investisiyalarını uçota almaq üçün 28 sayılı MUBS-də göstəriləni kimi iştirak payı metodundan istifadə etməyə icazə verir. Beləliklə müəssisə bu investisiyalar üçün aşağıdakı üsulları nəzərə almalıdır:

- İlk dəfə
- 9 sayılı MHBS-ə uyğun olaraq (və ya MUBS 39) və yaxud
- İştirak payı metodundan istifadə etməklə.

Müəssisə investisiyaların hər bir kateqoriyası üçün eyni uçotu tətbiq etməlidir.

Həmçinin 1 sayılı “Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarının ilk dəfə tətbiq edilməsi” adlı MHBS da əhəmiyyətli düzəlişlər olunmuşdur. 1 sayılı MHBS-ə düzəlişlər, fərdi maliyyə hesabatlarında investisiyaların uçotunu ilk dəfə tətbiq edəndə icazə verir ki, investisiya əldə olunmasına aid əvvəlki biznes birləşmələrinə görə 1 sayılı MHBS-in güzəştini tətbiq etmək üçün iştirak payı metodunu istifadə etsin.

Keçid

Dəyişikliklər retrospektiv şəkildə tətbiq edilməlidir. Erkən tətbiq etməyə icazə verilir və açıqlanmalıdır.

Təsir

Düzəlişlər qanunların törəmə, asılı və birgə müəssisələrin nəzərə alınması ilə fərdi maliyyə hesabatlarını iştirak payı metodu ilə təqdim etməsini tələb etdiyi halda, ölkələr üçün Ümumi Qəbul Olunmuş Mühəsibat Uçotu Prinsiplərinin (ÜQOMUP) fərqlərini aradan qaldırır.

5 sayılı “Satış üçün saxlanılmış uzunmüddətli aktivlər və dayandırılmış əməliyyatlar” adlı MHBS Silinmə üsullarında dəyişikliklər

- Aktivlər (və ya silinmə qrupları) ümumiyyətlə, ya satış, ya da mülkiyyətçilər arasında bölüşdürülməsi ilə silinir. Düzəliş aydınlaşdırır ki, satış üsullarından birində dəyişiklik satışın yeni planı kimi göstərilə bilməz, əksinə o, əsas planın davamıdır. Bu, 5 sayılı MHBS-də tələblərin tətbiqinin fasiləsizliyi səbəbindəndir.
- Düzəliş prospektiv olaraq tətbiq edilməlidir.

7 sayılı MHBS “Maliyyə alətləri” Açıqlamalar Xidməti müqavilələr

- Düzəliş aydınlaşdırır ki, xidmət haqqını özündə əks etdirən xidməti müəqvilə maliyyə aktivlərində davamlı olaraq əksini tapa bilər. Müəssisə tələb olunan açıqlamaların dəyərləndirilməsi üçün 7 sayılı MHBS-in B30 bəndində və 7 sayılı MHBS-in 42C bəndində xidmət haqqının növünü və sözləşməni qiymətləndirməlidir.
- Davamlı olaraq təşkil olunan xidməti müqavilələrinin qiymətləndirilməsi retrospektiv olmalıdır. Lakin tələb olunan açıqlamaların müəssisənin dəyişiklikləri ilk tətbiq etdiyi dövrdən əvvəlki hər hansı dövrü göstərməsinə ehtiyac yoxdur.

Əvəzləşdirilmiş açıqlamaların qısaldılmış aralıq maliyyə hesabatlarına tətbiqi

- Düzəliş aydınlaşdırır ki, açıqlamanın əvəzləşdirilmiş tələbləri qısaldılmış aralıq maliyyə hesabatlarında tətbiq edilmir, belə açıqlamalar ən sonuncu illik hesabatda əhəmiyyətli məlumatların yenilənməsini təmin edir.
- Düzəliş retrospektiv qaydada tətbiq edilməlidir.

15 sayılı MHBS Müştərilər ilə Müqavilələrdən Gəlir

01 yanvar 2020-ci il və bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir.

Əsas tələblər

15 sayılı MHBS maliyyə hesabatlarının beynəlxalq standartlarının gəlirlərlə bağlı bütün mövcud tələblərini əvəz edir (BMS 11 Tikinti Müqavilələri, BMS 18 Gəlir, BMHŞK 13 Müştəri Loyalığı Proqramları, BMHŞK 15 Daşınmaz əmlakın tikintisi üzrə Müqavilələr, BMHŞK 18 Müştərilər Tərəfindən Aktiv Köçürmələri və CŞK 31 Gəlir-reklam xidmətlərinin cəlb olunması ilə Barter əməliyyatları) və müştərilərlə müqavilələrdən irəli gələn bütün gəlirlərə aid edilir. O, həmçinin əmlak, “avadanlıq və qeyri-maddi aktivlərin, o cümlədən müəyyən qeyi-maliyyə aktivlərinin tanınması və ölçülməsi üçün model təmin edir. Standart eyni zamanda müəssisənin gəlirlərini ölçməsi və tanınması üçün prinsipləri ehtiva edir. Burada əsas prinsip müəssisənin mal və ya xidmətlərin müştəriyə çatdırılması müqabilində əldə edəcəyi məbləğdə maliyyə vəsaitinin gəli kimi tanınmasıdır.

15 sayılı MHBS-in əsas prinsipləri 5 mərhələli modelin istifadəsi ilə tətbiq olunacaqdır:

1. Müştəri ilə müqavilə(lər)nin müəyyən edilməsi
2. Müqavilə üzrə icra öhdəliklərinin müəyyən edilməsi
3. Köçürmə dəyərinin müəyyən edilməsi
4. Köçürmə dəyərinin müqavilə üzrə icra öhdəliklərində ayrılması
5. İcra öhdəliyi yerinə yetirildiyi zaman gəlirin tanınması.

Standart müəssisədən öz müştəriləri ilə müqavilələrə tətbiq etdiyi modelin hər bir addımında bütün mümkün faktları və vəziyyətləri nəzərə alaraq mühakimə aparmağı tələb edir. Standart həmçinin artan xərcləri və birbaşa müqavilənin yerinə yetirilməsi ilə bağlı xərclərin hesablanma yolları göstərir. 15 sayılı MHBS-də təmin edilmiş təlimat əqli mülkiyyət, lisenziya, zəmanət, geri alma hüquqları, sifarişçi-agent tənzimləmələri, əlavə mallar və ya xidmətlər üçün seçimlər və s. bu kimi ümumi məsələlərdə yardım məqsədilə nəzərdə tutulmuşdur.

Keçid

Dəyişikliklər müəssisələr tərəfindən bəzi azadolmalar nəzərə alınmaqla tam retrospektiv şəkildə və ya dəyişdirilmiş retrospektiv yanaşma ilə tətbiq edə bilər. Erkən tətbiqetməyə icazə verilir və bu zaman açıqlanması mütləqdir.

Təsir

15 sayılı MHBS cari MHBS-dən daha əlverişlidir və daha çox təlimatla təmin edir. Açıqlama tələbləri də daha genişdir. Standartın bütün sahələrdən olan müəssisələrə təsiri gözlənilir. Onun qəbulu müəssisənin cari mühasibatlıq sistem və prosedurlarında potensial dəyişikliklərə səbəb olacaqdır. Məhz bu səbəbdən erkən tətbiqetmə daha məqsədə uyğundur. Əlavə olaraq aidiyyəti qurumlarda məsələ ilə bağlı müzakirələr davam etməkdə olduğu üçün müəssisələrin bu müzakirələri diqqətdə saxlamaları çox əhəmiyyətlidir.

9 sayılı MHBS “Maliyyə alətləri”

01 yanvar 2020-ci il tarixindən başlanan dövrlər üçün qüvvədədir.

Əsas tələblər

Maliyyə aktivlərinin təsnifatı və qiymətləndirilmə

Əgər maliyyə alətləri mənfəət və zərərdə ədalətli dəyərlə hesablanmazsa, o zaman, bütün maliyyə aktivləri ilkin tanınmada əməliyyat xərcləri üzrə düzəlişlər edilməklə, ədalətli dəyərlə qiymətləndirilir. Borc alətləri nəticədə mənfəət və zərərdə ədalətli dəyərlə ölçülür, amortizasiya olunmuş dəyər və yaxud ədalətli dəyər digər məcmu gəlirdə, onların müqavilədə göstərilmiş pul vəsaitlərinin hərəkətinə və borc öhdəliklərinin saxlanıldığı biznes modelinə əsaslanır. Əgər uçot uyğunsuzluqlarını ləğv edirsə və ya əhəmiyyətli dərəcədə azaldılırsa, ədalətli dəyər opsiyonu maliyyə aktivlərinin ilkin olaraq mənfəət və zərərdə ədalətli dəyərlə tanınmasına imkan verir. Kapital alətləri ümumiyyətlə, mənfəət və zərərdə ədalətli dəyərlə qiymətləndirilir.

Maliyyə öhdəliklərinin təsnifatı və qiymətləndirilməsi

Ədalətli Dəyər Seçimindən istifadə olunaraq mənfəət və zərərin ədalətli dəyəri ilə ölçülən maliyyə öhdəlikləri üçüç kredit riskindəki dəyişikliklərə tabe olan belə maliyyə öhdəliklərinin ədalətli dəyərindəki dəyişikliyin məbləği Digər Məcmu Gəlirlər hesabatında

təqdim olunmalıdır. Öhdəliyin kredit riski baxımından ədalətli dəyərindəki dəyişikliyin Digər Məcmu Gəlirlər hesabında təqdimatı Mənfəət və ya Zərər hesabında mühasibat uçotu uyğunsuzluğu yaratmasına və ya artırmasına baxmayaraq, ədalətli dəyərdəki dəyişikliyin qalanı Mənfəət və ya Zərər hesabında təqdim edilir.

Maliyyə öhdəlikəri üçün 39 sayılı "Maliyyə Alətləri" adlı MHBS: Tanınma və Ölçülmə standartının digər bük..təsnifat və ölçmə tələbləri, əlaqədar törəmələrin maliyyə alətlərinin ayrılması qaydaları və Ədalətli Dəyər Seçimindən istifadə olunması üçün kriteriya da daxil olmaqla, 9 sayılı MHBS-ə keçirilmişdir.

Dəyərsizləşmə

Dəyərsizləşmə tələbləri 39 sayılı MHBS-in çəkilmiş zərər modelini əvəz edən gözlənilən kredit zərəri modelinə əsaslanır. Gözlənilən kredit zərəri model L-amortizasiya olunmuş ilkin dəyərlə və ya Digər Məcmu Gəlirlər vasitəsilə Ədalətli Dəyərlə ölçülən borc alətlərinə əksər aktivlərinə və 17 sayılı "İcarələr" adlı MUBS-a əsasən lizinq üzrə debitor borclarına tətbiq edilir. Müəssisələrdən əsasən ilkin tanınmadan bəri kredit riskində əhəmiyyətli artımın olub olmamasından asılı olaraq, 12 aylıq və ya ömürlük gözlənilən kredit zərəri tanınmaq tələb olunur. Bəzi debitor borcları üçün ömürlük gözlənilən kredit zərəri tanınanda sadələşdirilmiş yanaşma tətbiq edilə bilər.

Hedcinq uçotu

Hedcinq effektivlik testi 39 sayılı MUBS-dəki 80%-dən 125%-dək aydın xətt testindən prespektivlidir və hedcinqin mürəkkəbliyindən asılı olaraq keyfiyyətli ola bilər. Risk komponenti ayrılıqda müəyyənləşdirilə bilən və etibarlı şəkildə ölçülə bilən olarsa, maliyyə və qeyri-maliyyə alətinin risk komponenti hedcinq maddəsi kimi təyin edilə bilər.

Opsiyonun zaman dəyəri,forvard müqaviləsinin istənilən elementində, xarici valyuta alqı-satqısındakı əsas fərqlər hedcinq alətlərindən çıxarıla bilər və hedcinq xərci kimi tanına bilər.

Keçid

İlkin tətbiq olunmaya başlanan hesabat dövrləri üçün icazə verilir .9 sayılı MHBS-ə keçid öz tələbləri ilə fərqlənir və bir hissəsi retrospektiv və digər bir hissəsi də prospektivdir. 9 sayılı MHVS bütövlükdə tətbiq olunması tələbinə baxmayaraq, müəssələr ilk vaxtlarda standartdakı digər tələbləri tətbiq etmədən yalnız Mənfəət və Zərər vasitəsilə Ədalətli Dəyərlə təyin edilmiş maliyyə öhdəlikləri üzrə qazanc və itkilərin təqdimatı üçün olan tələbləri tətbiq etməyi seçə bilər.

Təsir

9 saylı MHBS-in tətbiq olunması bir çox maliyyə alətlərinin müqavilə üzrə pul vəsaitlərinin hərəkətindən və isdifadə edildiyi biznes modelindən asılı olaraq ölçülməsini və təqdimatını dəyişə bilər. Dəyərsizləşmə tələbləri ümumiyyətlə kredit zərərlərinin daha erkən tanınması ilə nəticələnir. Yeni hedcinq modeli hedcinq uçotunun tələblərinə cavab verən daha qənaətcil güdcinq strategiyalarının tətbiqinə apara bilər.

Yuxarıda göstərilən hallarda başqa, yeni standartların və şərtlərin əhəmiyyətli dərəcədə Müəssisənin maliyyə hesabatlarına təsiri gözlənilmir.

Yeni və yenidən işlənmiş standartların tətbiqinin təsiri.

Yuxarıda qeyd olunan yeni və ya yenidən işlənmiş standartlar və onlara dair şərtlərin tətbiqinin 31 dekabr 2021-ci il və 31 dekabr 2023-cü il tarixlərinə Cəmiyyətin maliyyə vəziyyətinə və həmin tarixdə tamamlanan illər üçün əməliyyat nəticələrinə təsiri əhəmiyyətli dərəcədə olmamışdır.

Qanunvericilikdə müəyyən edilmiş vergi

0.0   0.0

dərəcəsinə əsasən hesablanmış mənfəət vergisi

xərci (2021-ci il-20%, 2022-ci il-20%)

- Amortizasiya ayırmaları üzrə zaman fərqləri-əsas vəsait
- Amortizasiya ayırmaları üzrə zaman fərqləri-qeyri-maddi aktiv
- Əvvəlki illərin vergi zərəri təsiri
- Hesablanmış xərclər (faizlər)

Gəlirdən çıxılmayan xərclərin vergi təsiri

İl üzrə mənfəət vergisi xərci (-) və ya Mənfəəti (+)

MHBS və Azərbaycan Respublikasının vergi qanunvericiliyi arasındakı fərqlər nəticəsində maliyyə hesabatlarının hazırlanması və mənfəət vergisinin hesablanması çərçivəsində aktiv və passivlərin balans dəyəri arasında müvəqqəti zaman fərqləri əmələ gəlir. Bu müvəqqəti zaman fərqləro üzrə dövriyyələrin vergi təsiri aşağıda göstərilir və 20% (2016-cı il-20% dərəcəsinə qeydə alınır).

31 dekabr 2023-cü il tarixinə təxirə salınmış vergi aktivlərinin və öhdəliklərinin yaranmasına səbəb olan müvəqqəti zaman fərqlərinin vergi təsiri aşağıda göstərilir:

1 yanvar   Mənfəət və zərər   31 dekabr

7. Torpaq, tikili və avadanlıqlar

	Nəqliyyat	Maşınlar və avadanlıqlar	Torpaqların yaxşılaşdırılması üzrə kapitallaşdırılmış xərclər, binalar, tikililər və qurğular	Digər əsas vəsaitlər	Cəmi
1 yanvar 2023-cü il tarixinə ilkin dəyəri	162 049,58	404 075,28	1 317 973,75	293 129,68	2 177 228,29
Amortizasiya ayrılımları	46 189,92	71 578,94	69 226,16	26 340,97	213 335,99
31 dekabr 2023-cü il tarixinə qalıq dəyəri	184 759,66	428 774,30	1 333 292,13	372 211,21	2 319 037,30
Daxilolmalar	68 900,0	96 277,96	84 544,54	105 422,50	355 145,00

Xaricolmalar

Xaricolmalar üzrə yığılmış amortizasiya

1 yanvar 2024-cü il tarixinə ilkin dəyəri	184 759,66	428 774,30	1 333 292,13	372 211,21	2 319 037,30
Daxilolmalar	0,00	83 021,18	186 895,64	6 971,44	276 888,26
Amortizasiya ayrılımları	36 951,93	102 359,09	76 009,39	37 993,83	253 314,24
31 dekabr 2024-cü il tarixinə qalıq dəyəri	147 807,73	409 436,39	1 444 178,38	341 188,82	2 342 611,32

8. Qeyri-maddi aktivlər

1 yanvar 2023-cü il tarixinə ilkin dəyər və ya qiymətləndirmə	28 666,62
Yığılmış amortizasiya	3 220,66
31 dekabr 2023-cü il tarixinə balans dəyəri	28 985,96
Daxilolmalar	3 540,00
Xaricolmalar	0,00
Amortizasiya ayırmaları və ya qimətdəndüşmə	0,00
Xaricolmalar üzrə yığılmış amortizasiya	2 898,59
31 dekabr 2024-cü il tarixinə balans dəyəri	26 087,37

9. Ehtiyatlar

	2023	2024
Hazır məhsul	0,00	0,00
Bitməmiş istehsal	0,00	0,00
Sair ehtiyatlar	0,00	0,00
Mallar	0,00	0,00

10. Debitor borclar

	2023	2024
Alıcılar və sifarişçilərin debitor borcları	747 953,61	770 739,27
Mal verən təşkilatlar üzrə debitor borcları	-	-
Dövlət büdcəsinə	0,00	25 189,96
İşçi heyəti üzrə debitor borcları	-	-
Sair qısamüddətli debitor borcları	-	-
Əlaqəli tərəflərə verilmiş borclar	-	-
Çıxılır: Əlaqəli tərəflərə verilmiş uzunmüddətli borclar	-	-
Qısamüddətlə debitor borcları	-	-
Debitor borclarının ədalətli dəyəri aşağıdakı qaydada qiymətləndirilir		

11.Sair qısamüddətli aktivlər

Əvəzləşdiriləcək vergi və məcburi ödənişlər

2023

2024

-

-

Mal və xidmətlərə əvəzləşdiriləcək ƏDV	-	-
Gələcək hesabat dövrünün xərcləri	-	-
Alınmış sərvətlər üzrə ƏDV	-	-
Gəlir vergisi	-	-
Mənfəət vergisi	0,00	0,00
Digər aktivlər	2 846 150,51	5 526745,98
Sosial müdafiə üzrə Kapitalaşdırma üçün aktivlər	-	-
	2 846 150,51	5 526745,98
	2023	2024

12. Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri

Kassada olan nağd pul vəsaitləri		
Ədv depozit hesabı	-	-
Bank hesablarında pul vəsaitləri	-	-
Pul vəsaitləri ekivalentləri	2 249 228,69	684 755,24
	2 249228,69	684 755,24
	2023	2024

13. Vergi və məcburi ödənişlər üzrə öhdəliklər
Əmlak vergisi

-	-
---	---

Mənfəət vergisi	724 607,63	0,00
Əlavə dəyər vergisi	-	-
Gəlir vergisi	-	-
Torpaq vergisi	1 054,60	1 054,60
Mədən vergi	-	-
Alınmış sərvətlərə görə ƏDV	-	-
Sosial sigorta və təminat üzrə öhdəliklər	-	-
Vergilər üzrə	-	-
İqtisadi sanksiyalar	-	-
	725 662,23	1 054,60

2023

2024

14. Kreditor borcları

Malgöndərən və podratçılara kreditor borcları	46 656,51	1 417,05
Alınmış avanslar üzrə hesablaşmalar	592 260,00	592 260,00
İşçi heyəti üzrə kreditor borcları (təhtə hesab)	-	-
Bank kreditləri üzrə kreditor borcları	-	-
Əlaqəli tərəflərin kreditor borcları	-	-
Dövlət büdcəsinə vergi öhdəlikləri	725 396,68	-
Təhtə hesab üzrə qısamüddətli borclar	-	-
	1 364 313,19	593 677,05

2023

2024

15.Sair qısamüddətli öhdəliklər

Gələcək dövrün gəlirləri

35 135,13

35 135,13

Digər öhdəliklər

1 288 067,63

1 339 023,83

16.Səhmdar kapital

01 yanvar 2023-cü il tarixinə

Səhmləri
sayı
(ədəd)Səhmin
nominal
dəyəri
(manat)Adi
səhmlər
(manat)İmtiyazlı
səhmlər
(manat)Cəmi
səhmdar
kapitalı
(manat)

Emissiya edilmiş səhmlər

-

-

-

-

-

Emissiya gəliri

-

-

-

-

-

31 dekabr 2023-cü il tarixinə

-

-

-

-

-

Emissiya edilmiş səhmlər

-

-

-

-

-

Emissiya gəliri

-

-

-

-

-

31 dekabr 2024-cü il tarixinə**2023****2024****17.Əsas əməliyyat gəlirlərinin elementləri**

Əsas fəaliyyət üzrə xidmətdən gəlirlər

7 877 692,90

10 213 778,25

Debet/kredit

	2023	2024
18.Sair əməliyyat gəliri		
Amortizasiya olunan əsas vəsaitlərin təqdim edilməsindən gəlir	-	-
Əvvəllər gəlirdən çıxılmış xərcin, zərərin və ya ümitsiz borcun ödənilməsindən gəlir	-	-
Vergi uçotu metodunun dəyişilməsi nəticəsində yaranan keçmiş illərin gəliri	-	-
Əmlakın icarəyə verilməsindən gəlir	74 267,00	74 039,12
Yuxarıdakı bəndlərdə nəzərdə tutulmayan digər gəlirlər (o cümlədən mənfəət vergisindən azad edilən gəlirlər)	211 480,96	42 776,89
	285 747,96	116 816,01

	2023	2024
19.Fövqəladə gəlirlərin elementləri		
Əsas vəsaitlərin satışı üzrə gəlirlər	-	-
Məzənnə fərqləri gəlirləri	-	-
Ümitsiz borcların silinməsi üzrə gəlirlər	-	-
Bank fəaliyyətindən gəlirlər	-	-
Digər gəlirlər	-	-
	2023	2024

Vergi bazasını azaldan/artan müvəqqəti zaman fərqlərinin vergi təsiri

20.Fövqəladə xərclərin elementləri

Əsas vəsaitlərin satışı üzrə xərclər

Məzənnə fərqləri xərcləri

Ümitsiz borcların silinməsi üzrə xərclər

-

-

-

2023**2024****21.Sair əməliyyat xərcləri elementləri**

Sair xərclər

2023**2024****22.Kommersiya xərclərinin elementləri**

Yanacaq xərcləri

9 634,30

9 858,58

Amortizasiya ayırmaları

216 556,65

256 212,83

Təmir xərcləri

26 359,47

26 665,84

Biləvasitə malların təqdim edilməsi ilə bağlı sair xərclər

286 005,00

232 761,07

2023**2024**

23.İnzibati xərclərin elementləri

Keçmiş illərin xərci		
Sığorta üzrə xərclər	0,00	10 764,58
Bank xidməti	27 841,70	60 607,74
Rabitə xərcləri	28 906,74	20 589,17
Qaz xərcləri	37 159,25	47 267,75
Torpaq vergisi	1 054,60	1 054,60
Reklam xərci	7 217,84	11 329,13
Əmək haqqı	2 930 824,82	3 181 213,05
Sosial sığorta haqqı	554 027,59	597 243,63
Mühafizə xərcləri	39 206,76	49 708,76
Enerji xərcləri	34 468,73	34 259,86
Su və kanalizasiya xərcləri	19 000,00	20 000,00
Nazirlər Kabinetinin qərarı ilə müəyyən edilmiş əzamiyyə xərclərinin məbləğləri	172 014,98	143 720,26
Digər xərclər	73 644,59	460 460,90

Ümidsiz borclar üzrə ehtimal olunan zərərlər üzrə ehtiyatlar

Binalar və avadanlıqlar üzrə amortizasiya ayırmaları

Hesablanmış xərclər

31 dekabr 2024-cü il tarixinə təxirə salınmış vergi aktivlərinin yaranmasına səbəb olan müvəqqəti zaman fərqlərinin vergi təsiri aşağıda göstərilir:

1 yanvar	Mənfəət və zərər	31 dekabr
2024-cü il	hesabatında	2024-cü il
	Debet/kredit	

Vergi bazasında azaldan/artıran müvəqqəti zaman fərqlərinin vergi təsiri

Gələcək dövrlərə keçirilən vergi zərəri

Binalar və avadanlıqlar üzrə amortizasiya ayırmaları

Qeyri-maddi aktivlər üzrə amortizasiya ayırmaları

Hesablanmış xərclər

Qeydə alınmış təxirə salınmış vergi aktivləri

- -

Xalis vergi aktiv(+)
və ya vergi öhdəliyi (-)

- -

2023

2024

Uzunmüddətli faiz xərcləri yaradan öhdəliklər:

-Bank kreditləri

0,0

0,0

-Borc öhdəlikləri

- -

Qısamüddətli faiz xərcləri yaradan öhdəliklər:

-Bank kreditləri

-

-

-Borc öhdəlikləri

-

-

01 yanvar 2025-ci il tarixinə bank krediti olmamışdır. Cəmiyyət 2024-ci ilin hesabat ili ərzində uzunmüddətli kredit almamışdır.

30. Əlaqəli tərəflər əməliyyatları

Hazırkı maliyyə hesabatlarının hazırlanması məqsədləri üçün tərəflər o zaman əlaqəli hesab olunur ki, tərəflərdən biri digərinə nəzarət edə bilsin, onunla eyni qrupun nəzarəti altında olsun və ya maliyyə-təsərrüfat fəaliyyəti ilə bağlı məsələlər üzrə qərar qəbul edərkən ona təsir göstərə bilsin. Əlaqəli tərəflər arasındakı münasibətləri nəzərə alaraq həmin münasibətlərin hüquqi formasına deyil, iqtisadi məzmununa diqqət yetirilir.

Əlaqəli tərəflərə aşağıdakı əməliyyatlar aparılmışdır:

Qalıqlar

<u>2023</u>	<u>2024</u>
Debitor borcları	
747 953,61	770 739,27
Kreditor borcları	
1 364 313,19	593 677,05
Ödənilmə faiz öhdəlikləri	
-	-
Borclar-kommersiya kreditləri	
-	-

Əməliyyatlar

<u>2023</u>	<u>2024</u>
Gəlirlər	
7 877 692,90	10 213 778,25
Xidmət xərcləri	
4 541 083,43	5 219 164,96
Faiz xərcləri	
0,00	0,00

Əlaqəli tərəflərdən alınmış xidmətlərin və malların dəyəri əlaqəli olmayan tərəflərdən alınmış qiymətlərlə müəyyən edilmişdir.

30. Risklərin idarə edilməsi

Maliyyə riski faktorları

Cəmiyyət daxilində risklərin idarə edilməsi funksiyası maliyyə riskləri (kredit riski, bazar riski, coğrafi risklər, valyuta riski, likvidlik riski və faiz dərəcəsi riskləri), əməliyyat və hüquqi risklər ilə əlaqədar həyata keçirir. Maliyyə risklərinin idarə edilməsi funksiyasının əsas məqsədi risk limitlərinin müəyyən edilməsi və bu limitlərə riayət edilməsidir. Əməliyyat və hüquqi risklərin idarə edilməsində məqsəd bu risklərin azaldılması üçün nəzərdə tutulan daxili qayda və prosedurlara müvafiq qaydada riayət edilməsini təmin etməkdən ibarətdir.

Kredit riski

Cəmiyyət bazardakı ümumi və spesifik dəyişikliklərə məruz qalan faiz, valyuta və pay alətləri üzrə açıq mövqelər ilə əlaqədar bazar risklərinə məruz qalır. Bazarda daha əhəmiyyətli dəyişikliklərin baş verdiyi halda müəyyən edilmiş limitdən artıq zərərlərin yaranmasının qarşısı alınır. Qəbul edilmiş normalar ilə uzunmüddətli borcların bazar dəyəri onların daşınan dəyərlərinə dəyişə bilər.

Faiz dərəcəsi riski

Cəmiyyət bir çox borcları təyin olunmuş marağı ifadə edir. Bu borclarla əlaqəli marağ xərcləri sığortalanmamışdır. Rəhbərlik inanır ki, marağ normalarının daimi olmamasından irəli gələn bazar qiymətlərinə dəyişikliklər əhəmiyyətli xarakter daşımır.

31.Hesabat tarixindən sonra baş vermiş hadisələr

Hesabat tarixindən sonra maliyyə hesabatlarına əhəmiyyətli təsir edəcək hadisələr baş verməmişdir.